

รายงาน ผลการดำเนินงาน โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๕๓

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงาน
ผลการดำเนินงาน
โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน
ปี ๒๕๕๓

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงาน ผลการดำเนินงาน โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๕๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑	:	เมษายน ๒๕๕๔
จำนวนพิมพ์	:	๒,๕๐๐ เล่ม
ที่ปรึกษา	:	พลากร วงศ์กองแก้ว สีน สือสวน สำเร็จ เสกขุนทด
บรรณาธิการ	:	พรรณทิพย์ เพชรมาก
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	:	อุดมศรี ศิริลักษณ์พร
กองบรรณาธิการ	:	ชาญณรงค์ วงศ์วิชย ธนชัย อาจหาญ รัชรา เอียดศิริพันธ์ อิงพร มีวรรณะ ไชยพัฒน์ วรรณสุทธิ
ปกและรูปเล่ม	:	สุชาติ สิงห์มะโน
ประสานการจัดพิมพ์	:	ส่วนประชาสัมพันธ์
จัดพิมพ์โดย	:	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๔๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐ โทรศัพท์ ๐๒ - ๓๗๘๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒ - ๓๗๘๘๓๐๑ E-mail : codi@codi.or.th
พิมพ์ที่	:	บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด โทรศัพท์ ๐๒ - ๙๐๓๘๒๕๗-๙

คำนำ

จากการที่ชุมชนได้มีการจัดสวัสดิการโดยใช้ฐานทุนด้านต่างๆในชุมชน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในรูปแบบต่างๆที่หลากหลายตามสภาพบริบทของชุมชน จนกระทั่งผู้นำชุมชนได้มาร่วมกันคิดรูปแบบสวัสดิการชุมชนที่เป็น การต่อยอดจากฐานทุนเดิมของชุมชน กับระบบสวัสดิการที่จะให้รัฐส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ในรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่นำไปสู่การเสนอนโยบายให้รัฐสนับสนุนในรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบล ที่มีการสมทบจาก ๓ ฝ่าย (ชุมชน : รัฐกลาง : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ซึ่งได้เริ่มขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนร่วมกันอย่างเป็นขบวนการตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา

จนกระทั่งในช่วงต้นปี ๒๕๕๒ เครือข่ายองค์กรชุมชนได้ไปเสนอให้รัฐบาลชุดปัจจุบันที่ฯพณฯอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีให้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน และอนุมัติโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนพร้อมจัดสรรงบประมาณจำนวน ๗๒๗.๓ ล้านบาท เพื่อยกระดับให้สวัสดิการชุมชนเป็นวาระแห่งชาติในการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พื้นฟูทางสังคม สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกพื้นที่ที่สามารถจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสวัสดิการชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยภาคประชาชน มีบทบาทสำคัญในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนของตนเอง และจัดให้มีกลไกคณะกรรมการทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด ที่มีองค์ประกอบจากผู้แทนชุมชนและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการหนุนเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งฯพณฯ ท่านนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนได้มอบนโยบายแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เมื่อเดือน ธันวาคม ๒๕๕๒

ในช่วงที่ผ่านมาคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการร่วมผลักดันนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ให้เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลและกระทรวง แปรไปสู่การปฏิบัติและการดำเนินโครงการ ที่ผ่านมามีผู้มีบทบาทสำคัญที่มีส่วนในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการจัดสวัสดิการชุมชนในระดับพื้นที่ตำบล เมือง เขต เทศบาล คือ ขบวนการองค์กรชุมชน ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โดยหน่วยงานส่วนกลางที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

ผลการทำงานในระยะเวลาพิเศษที่ผ่านมาถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญของการจัดสวัสดิการโดยชุมชนซึ่งถือเป็นงานที่ริเริ่มโดยชุมชน ไปสู่ นโยบายที่รัฐบาลสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวที่กว้างขวางขึ้น โดยยังคงมุ่งยึดหลักสำคัญของเจตนารมณ์สวัสดิการชุมชนและการขับเคลื่อนโดยชุมชน ที่มีการจัดกลไกการทำงานในลักษณะหุ้นส่วนร่วมกับภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง เพื่อที่จะให้การจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นการทำงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เป็นหลักในการเชื่อมโยงการจัดสวัสดิการสังคมในด้านต่างๆ ต่อไป

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

เมษายน ๒๕๕๔

สารบัญ

๕	สรุปเชิงบริหาร
๙	ส่วนที่ ๑ สารสำคัญโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ๑. ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ๒. หลักการสำคัญ ๓. กลไกการดำเนินงาน ๔. หลักเกณฑ์การสนับสนุน
๑๕	ส่วนที่ ๒ งานที่ได้ดำเนินงานตามโครงการ ๑. การสร้างความเข้าใจและเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการชุมชน ๒. การสนับสนุนและจัดระบบการบริหารจัดการ ๓. การสมทบงบประมาณ ๔. การพัฒนาระบบข้อมูลและโปรแกรมฐานข้อมูล ๕. การศึกษาวิจัย การจัดการความรู้และการติดตามประเมินผล ๖. การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ๗. การสร้างความเข้าใจ/ ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒๓	ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงาน/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
๒๔	
๒๖	
๓๓	
๓๗	
๔๐	๔. การทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๔๗	๕. การจัดกลไกการทำงานร่วมกันในระดับจังหวัด ตัวอย่างแนวทางการทำงานร่วมกันระดับจังหวัด
๔๗	ส่วนที่ ๔ ทิศทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระยะต่อไป

สรุป เชิงบริหาร

สรุป เชิงบริหาร

จากการที่ชุมชนได้มีการจัดสวัสดิการโดยใช้ฐานทุนด้านต่างๆในชุมชน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในรูปแบบต่างๆที่หลากหลายตามสภาพบริบทของชุมชน จนกระทั่งผู้นำชุมชนได้มาร่วมกันคิดรูปแบบสวัสดิการชุมชนที่เป็นการต่อยอดจากฐานทุนเดิมของชุมชน กับระบบสวัสดิการที่จะให้รัฐส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนในรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่นำไปสู่การเสนอนโยบายให้รัฐบาลสนับสนุนด้วยการสมทบงบประมาณจาก ๓ ฝ่าย (ชุมชน : รัฐกลาง : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ซึ่งได้เริ่มขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนร่วมกันอย่างเป็นขบวนการตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา

จนกระทั่งในช่วงต้นปี ๒๕๕๒ เครือข่ายองค์กรชุมชนได้ไปเสนอให้รัฐบาลชุดปัจจุบันที่ฯพณฯอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นนายกรัฐมนตรีให้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งรัฐบาลได้มอบให้คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ ซึ่งมีคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เป็นประธานได้พัฒนาโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน จากนั้นได้อนุมัติโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนพร้อมจัดสรรงบประมาณจำนวน ๗๒๗.๓ ล้านบาทในปี ๒๕๕๓ และงบประมาณ ๘๐๐ ล้านบาทในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับให้สวัสดิการชุมชนเป็นวาระแห่งชาติ ในการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พัฒนาคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชนในการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกพื้นที่ที่สามารถจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสวัสดิการชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยภาคประชาชนมีบทบาทสำคัญในการจัดระบบสวัสดิการชุมชนของตนเอง และจัดให้มีกลไกคณะกรรมการทั้งระดับชาติและระดับจังหวัดที่มีองค์ประกอบจากผู้แทนชุมชนและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการหนุนเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน โดยที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการสนับสนุนการดำเนินงาน

นับตั้งแต่คณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนได้พิจารณาอนุมัติเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน จากกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านการกลั่นกรองพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด โดยผ่านเกณฑ์คุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตามหลักเกณฑ์โครงการใน ๕ ด้านด้วยกัน (จัดตั้งครบหนึ่งปี สมาชิกและผู้รับประโยชน์ของกองทุนมีความหลากหลายครอบคลุมกลุ่มคนและพื้นที่ในตำบล มีเงินกองทุนที่มาจากสมาชิก และได้รับการสนับสนุนจากอปท. มีระบบการบริหารกองทุนที่ดี และมีการจัดสวัสดิการชุมชนพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง) โดยได้มีการมอบกองทุนชุดแรกไปตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๓ จนถึงเดือน เมษายน ๒๕๕๔ ได้มีการอนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนเป็น ๓ ส่วน รวมทั้งหมด ๕๕๗.๑๗ ล้านบาท คือ ๑.) งบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการที่จัดตั้งก่อน ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ หรือ กองทุนที่มีสมาชิกครบหนึ่งปีก่อนเริ่มดำเนินการโครงการรวม ๒,๗๕๔ กองทุน จำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑,๔๗๘,๙๒๙ ราย เป็นสมาชิกที่ครบหนึ่งปี (ซึ่งใช้เป็นฐานในการคิดงบประมาณสมทบไม่เกิน ๓๗๕ บาท/คน/ปี) รวม ๙๐๓,๑๙๓ ราย เงินกองทุนสวัสดิการชุมชนก่อนเสนออนุมัติงบประมาณรวม ๘๘๘.๗๔ ล้านบาท อนุมัติงบประมาณรวม ๓๗๗,๒๕๙,๔๗๔ บาท กระจายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ๙๒๑ กองทุน หรือร้อยละ ๓๔.๗๐ รองลงมาในพื้นที่ภาคใต้ ๕๔๕ กองทุน หรือร้อยละ ๒๐.๕๓ ภาคเหนือ ๔๕๗ กองทุนหรือร้อยละ ๑๗.๗ ภาคกลางและตะวันตก ๔๒๙ กองทุนหรือร้อยละ ๑๗.๑๗ และภาคกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและตะวันออก ๓๐๒ กองทุน หรือร้อยละ ๑๑.๓๗ ๒.) อนุมัติงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดใหม่ในวงเงินไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท/กองทุน รวม ๕๑๗ กองทุน วงเงิน

๕๑.๑๕ ล้านบาท ๓.) อนุมัติงบประมาณกองทุนในปีที่ ๒ รวม ๓๔๑ กองทุน สมาชิกกองทุนรวม ๔๗๘,๗๗๑ ราย เป็นสมาชิกที่ครบปีรวม ๓๙๒,๗๕๙ ราย วงเงินอนุมัติรวม ๑๓๘.๗๗ ล้านบาท ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบการเติบโตเปลี่ยนในเชิงปริมาณของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เสนอรับงบประมาณสมทบรอบที่สองแล้วพบว่าจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒๐-๓๐

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลนอกจากการจัดสวัสดิการพื้นฐานเกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามที่กองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วไปได้จัดไปแล้ว ซึ่งจากข้อมูลกองทุนสวัสดิการจำนวน ๒,๗๔๗ กองทุน ได้มีการจัดสวัสดิการไปให้สมาชิกแล้ว ๒๕๑,๔๗๗ ราย รวมเงินที่จ่ายสวัสดิการสะสม ๒๘๕.๓๙ ล้านบาท ได้จัดสวัสดิการรวม ๑๓ ประเภท ซึ่งหลังจากการสมทบประมาณในปี ๒๕๕๓ ไปแล้ว กองทุนสวัสดิการชุมชนหลายแห่งได้มีการขยายการจัดสวัสดิการชุมชนจากสวัสดิการพื้นฐานไปสู่การจัดสวัสดิการหรือเชื่อมโยงกับการพัฒนาในด้านต่างๆในเชิงพื้นที่ที่นำไปสู่การจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น กองทุนสวัสดิการชุมชนหลายแห่งในพื้นที่เกิดปัญหาภัยพิบัติน้ำท่วมได้ช่วยเหลือกันได้อย่างทันท่วงทีในช่วงเกิดภัยพิบัติรวมทั้งเกิดการช่วยเหลือกันระหว่างเครือข่ายในจังหวัด ช้ามจังหวัดอีกด้วย กองทุนสวัสดิการหลายแห่งที่ได้รับงบประมาณไปแล้วทำให้มีเงินกองทุนเพิ่มขึ้น ได้หาวิธีในการดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ยังไม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกทั้งที่เป็น การช่วยเหลือเฉพาะหน้าและเอื้ออำนวยให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกและได้รับสวัสดิการทุกด้านเช่นเดียวกัน

ในด้านการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งกองทุนสวัสดิการชุมชนและส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ใหม่ ได้สนับสนุนให้เกิดกลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดที่มีองค์ประกอบจากผู้แทนองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ จังหวัดละ ๒๐-๓๐ คน รวมกรรมการทั้งสิ้น ๒,๑๑๘ คน งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน ๕๑.๐๘ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่ได้ทำงานบนพื้นฐานของความร่วมมือ เรียนรู้ และรับผิดชอบร่วมกัน เกิดการทำงานแบบหุ้นส่วนการพัฒนาที่ประชาชนเป็นแกนหลัก แม้ในช่วงต้นจะมีบางจังหวัดที่ยังมีข้อขัดข้องในการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคชุมชนอยู่บ้างแต่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพยายามหาทางช่วยกันคลี่คลายปัญหาข้อติดขัดที่เกิดขึ้น ในส่วนงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนได้มีการจัดทำคู่มือสวัสดิการชุมชน สื่อกรณีตัวอย่างกองทุนสวัสดิการชุมชนต้นแบบ การอบรมต้นกล้าคุณธรรมสวัสดิการชุมชนโดยใช้พื้นที่ศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชน ๑๐ ศูนย์ในทุกภูมิภาค มีผู้ผ่านฝึกอบรมรวม ๙๕๙ คน จังหวัดละ ๑๐-๑๒ คน ที่มีบทบาทหนุนช่วยขับเคลื่อนและการพัฒนาระบบบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการทั้งในระดับจังหวัดและตำบล การพัฒนาระบบโปรแกรมฐานข้อมูลองค์กรสวัสดิการชุมชนและส่งเสริมให้จัดเก็บข้อมูลบันทึกข้อมูลในระดับจังหวัด ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อประมวลภาพรวมกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับชาติ รวมทั้งพัฒนากองเลขานุการในการใช้ฐานข้อมูล และอยู่ระหว่างการพัฒนาโปรแกรมการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการควบคู่กับการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ ๑๑ จังหวัด เพื่อให้เครือข่ายสวัสดิการชุมชนและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกันจัดการความรู้ของตนเอง ในกระบวนการทำงานที่ร่วมกันขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด และประมวล สังเคราะห์ผลการศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด มาใช้ในการพัฒนาการทำงานตามโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนและการเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ ได้ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนทางการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอให้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทุกประเภทสามารถสมทบงบแก่งกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ตามฐานะการคลังของแต่ละ อปท. เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ การร่วมสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนในเวทีประชุมสัมมนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้ อปท. ได้มีดำเนินการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ชัดเจนขึ้น แม้ว่าจำนวน อปท. และจำนวนงบประมาณที่สมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนยังไม่มากนัก เนื่องจาก อปท. มีงบประมาณที่จำกัดและส่วนหนึ่งยังไม่ได้ตั้งงบไว้ตามข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี แต่ได้สนับสนุนด้านสถานที่ และเจ้าหน้าที่ร่วมทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการประสานเชื่อมโยงสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนกับนโยบายสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ร่าง พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) การประกันสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบ การปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมและการปฏิรูปประเทศไทย ฯลฯ

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญ
โครงการสนับสนุน
การจัดสวัสดิการชุมชน

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญ

โครงการสนับสนุน

การจัดสวัสดิการชุมชน

ความเป็นมา

สังคมไทยมีวัฒนธรรมการอยู่แบบช่วยเหลือเกื้อกูล มีชุมชนเป็นศูนย์กลางมีศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นที่พึ่งพาในการแก้ปัญหา เป็นระบบสวัสดิการชุมชนแบบธรรมชาติ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเกื้อกูล เคารพซึ่งกันและกัน ระหว่างคนกับคน และคนกับธรรมชาติ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปบทบาทของชุมชนในการดูแลกันและกันก็ลดลง

แต่หลายปีที่ผ่านมา องค์กรชุมชนได้ตระหนักถึงความมั่นคงในชีวิตจึงได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนและพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนที่หลากหลาย เน้นให้ชุมชนหันมาพึ่งพาวัฒนธรรมประเพณีและความสัมพันธ์ ในรูปแบบของสวัสดิการแบบครบวงจร เป็นสวัสดิการแบบพึ่งตนเองที่ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างระบบ ร่วมบริหารจัดการและร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อให้เป็นกองทุนที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการสมทบงบประมาณจากสามฝ่าย คือ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาล เป็นระบบสวัสดิการของชุมชนเพื่อชุมชน มากกว่า ๓,๐๐๐ องค์กร รวมถึงการผลักดันนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน โดยมี สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนให้การสนับสนุน

เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ขบวนการองค์กรชุมชนได้เสนอรัฐบาลให้สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งรัฐบาลได้มอบให้คณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ ซึ่งมีคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีนายสมพร ใช้บางยาง รองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และผู้นำชุมชนด้านสวัสดิการชุมชนได้พัฒนาโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงของชุมชนโดยการพัฒนาความเข้มแข็งสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้ว และส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ใหม่ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เป็นการสร้างเครือข่าย “สวัสดิการชุมชน” สร้างทุนทางปัญญาของชุมชนและสังคมและรัฐบาลได้จัดงบประมาณสนับสนุนโครงการ ๗๒๗.๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๓ และสนับสนุนต่อในอีก ๘๐๐ ล้านบาทในปีงบประมาณ ๒๕๕๔

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อยกระดับให้ “สวัสดิการชุมชน” ได้รับการประกาศเป็นวาระแห่งชาติ ในการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พัฒนาทุนทางสังคม ความเข้มแข็งชุมชนในการจัดการดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ทุกพื้นที่สามารถจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพสวัสดิการชุมชนอย่างทั่วถึงตามนโยบายรัฐบาล
๒. เพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ขึ้นมาดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันภายในชุมชน และเป็นฐานรากของการสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนบนพื้นฐานการให้อย่างมีคุณค่าและการรับอย่างมีศักดิ์ศรี
๓. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งและสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการจัดตั้งขึ้น ให้ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมากยิ่งขึ้น และพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีความหลากหลายขึ้น
๔. เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงบูรณาการชุมชน ท้องถิ่นและภาครัฐในการจัดระบบสวัสดิการชุมชน

หลักการสำคัญของสวัสดิการชุมชน

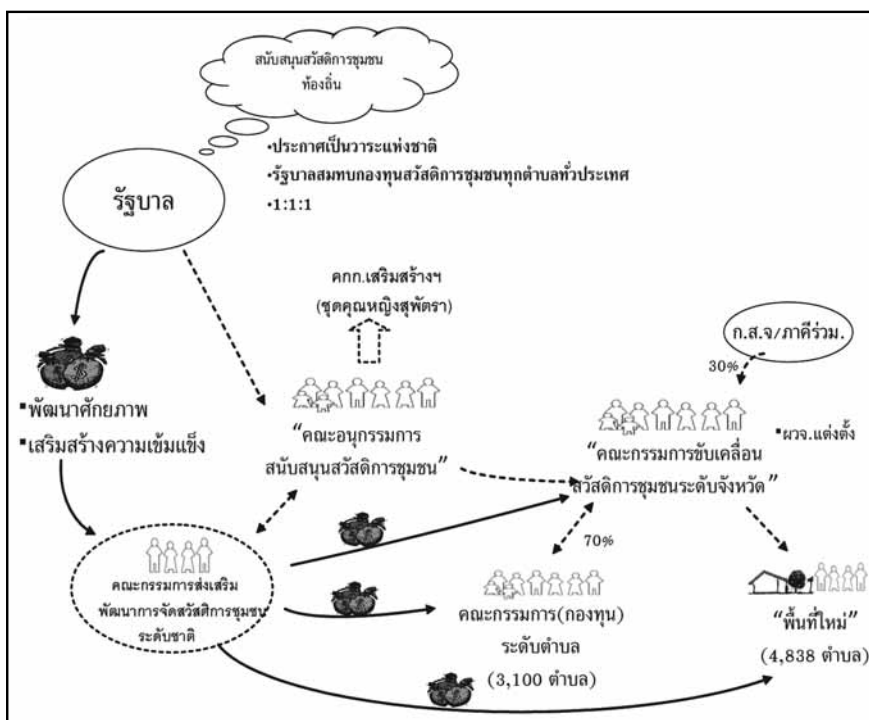
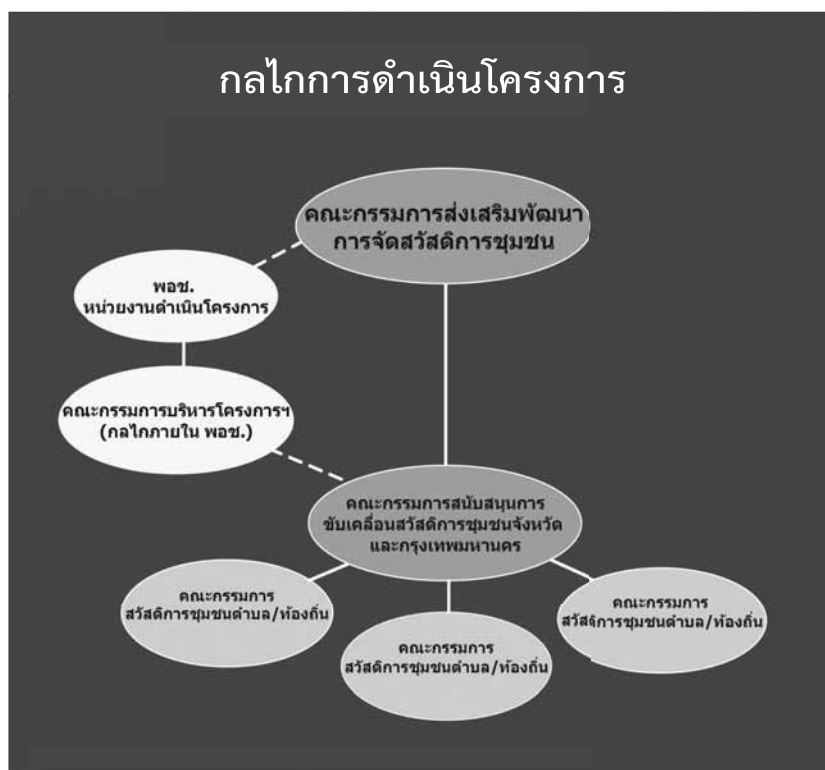
สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย

หัวใจของการจัดสวัสดิการชุมชน คือการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” การจัดสวัสดิการชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพและอยู่ร่วมกันของคนกับคน และคนกับธรรมชาติ อย่างเห็นคุณค่า อยู่บนพื้นฐานของศาสนา ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ผลของการจัดสวัสดิการชุมชน คือ การเกิดความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุขทั้งทางกาย และทางจิตใจ

เป้าหมายดำเนินการ

๑. สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลที่มีการจัดตั้งแล้ว ๓,๑๐๐ ตำบล / เมือง ให้มีคุณภาพในการบริหารจัดการสามารถดูแลสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสได้กว้างขวางทั่วถึง
๒. สนับสนุนให้เกิดขยายผลการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนใหม่ให้ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทั่วประเทศ ๒,๐๐๐ ตำบล / เมือง
๓. การจัดตั้งและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนและกลไกการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด ของชุมชนและองค์กรต่างๆ ที่จัดอยู่ให้เกิดการบูรณาการและการบริหารจัดการที่ดีเอื้อต่อการจัดสวัสดิการโดยชุมชน
๔. สร้างและพัฒนาองค์ความรู้และ การจัดการความรู้เพื่อนำสู่การพัฒนา นโยบายและกฎหมายอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการออมสู่บำนาญภาคประชาชนสร้างความมั่นคงของชีวิต

๑. ระดับชาติ

รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน ผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นรองประธาน ผู้แทนส่วนราชการประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกรุงเทพมหานครฯ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ ผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ๕ ภาค ภาคละ ๒ คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับสวัสดิการ การพัฒนาสังคม กฎหมายการเงิน อื่นๆ จำนวน ๕ คน โดยมีผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม

ให้คณะกรรมการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนระดับชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ และ ขยายผลให้ครอบคลุมชุมชนทั่วประเทศ
๒. ประสานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการ ดำเนินการตามนโยบายสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนของรัฐบาล
๓. กำกับดูแลการบริหารจัดการงบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนาสวัสดิการชุมชน และบริหารจัดการให้ บรรลุวัตถุประสงค์
๔. กำหนดระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการพัฒนาสวัสดิการชุมชน
๕. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงานเพื่อพิจารณา หรือเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

๒. ระดับจังหวัด

ในแต่ละจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนเป็นรองประธาน คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนประมาณร้อยละ ๗๐ ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด ผู้แทน ส่วนราชการได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิโดยมี ประธานคณะทำงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด และ ผู้แทนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม

ให้คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. กำหนดแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนในจังหวัดให้มีคุณภาพและ ครอบคลุมทุกตำบล
๒. ประสานกับหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ ชุมชนอย่างบูรณาการ
๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ตามแนวทาง รวมทั้งงบประมาณและการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้อง ตามที่เป็นอุปสรรคตัวการสำคัญ สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน
๔. จัดระบบการจัดการความรู้และการติดตามประเมินผลในการจัดสวัสดิการชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง
๕. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง

๓. ระดับตำบล

คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนตำบล มีองค์ประกอบจากผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการจัดสวัสดิการ จากกลุ่มองค์กร/สมาชิกสวัสดิการจากหมู่บ้านต่างๆ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบัน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น วัด โรงเรียน สถานีนามัย ฯลฯ โดยมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันจัดตั้ง จัดระบบบริหารจัดการ จัดสวัสดิการ เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายงานผลการดำเนินงานต่อสมาชิกและสาธารณะ

หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณสวัสดิการชุมชน

๑. หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งก่อนการดำเนินโครงการ ดังนี้
 - ๑) เป็นกองทุนที่มีการจัดตั้งและดำเนินการสวัสดิการชุมชนไม่ต่ำกว่า ๑ ปี และได้รับการรับรองจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน หรือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
 - ๒) สมาชิกและผู้รับประโยชน์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความหลากหลายครอบคลุมกลุ่มคน รวมถึงเยาวชน คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส และสมาชิกกระจายพื้นที่ในตำบล/ท้องถิ่น และมีหมู่บ้าน/ชุมชนเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งหมดในตำบล/ท้องถิ่น
 - ๓) มีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสมาชิก และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - ๔) มีระบบการบริหารกองทุนที่ดีมีความชัดเจน ทั้งคณะกรรมการ สมาชิก ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิก ระเบียบหลักเกณฑ์ของกองทุน ระบบบัญชีการเงิน แผนการพัฒนาองค์กร การติดตามประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ
 - ๕) มีการจัดสวัสดิการชุมชนพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง เช่น เกิด เจ็บ ตาย การศึกษา อาชีพ ที่ดูแลสมาชิก และคนในชุมชน และเชื่อมโยงสวัสดิการกับงานพัฒนาอื่นๆ ในชุมชน เช่น องค์กรการเงินชุมชน
๒. หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งใหม่ และได้รับการสมทบเงินจากรัฐครั้งแรก ดังนี้
 - ๑) เป็นกองทุนที่มีการจัดตั้งและดำเนินการสวัสดิการชุมชนไม่ต่ำกว่า ๑ ปี และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด/กรุงเทพมหานคร
 - ๒) มีสมาชิกไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ คน ครอบคลุมกลุ่มคน รวมถึงเยาวชน คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สมาชิกกระจายพื้นที่ในตำบล และมีหมู่บ้าน/ชุมชนเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งหมดในตำบล/ท้องถิ่น
 - ๓) มีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสมาชิก และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - ๔) มีระบบการบริหารกองทุนที่ดีมีความชัดเจน ทั้งคณะกรรมการ สมาชิก ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิก ระเบียบหลักเกณฑ์ของกองทุน ระบบบัญชีการเงิน แผนการพัฒนาองค์กร การติดตามประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ
 - ๕) มีการจัดสวัสดิการชุมชนพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง เช่น เกิด เจ็บ ตาย การศึกษา อาชีพ ที่ดูแลสมาชิก และคนในชุมชน และเชื่อมโยงสวัสดิการกับงานพัฒนาอื่นๆ ในชุมชน เช่น องค์กรการเงินชุมชน
๓. การสนับสนุนการเชื่อมโยงกลไกขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด และระดับชาติ
 - ๓.๑ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลไกร่วมการจัดสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดให้ครบทุกจังหวัดทั่วประเทศ
 - ๓.๒ หนุนเสริมกลไกการจัดสวัสดิการชุมชน ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัดเกิดการเชื่อมโยงบูรณาการชุมชน ท้องถิ่นและภาครัฐในการจัดระบบสวัสดิการชุมชน
 - ๓.๓ ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสวัสดิการชุมชน และองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๒

งานที่ได้ดำเนินการ
ตามโครงการสนับสนุน
การจัดสวัสดิการชุมชน

ส่วนที่ ๒

งานที่ได้ดำเนินการ ตามโครงการสนับสนุน การจัดสวัสดิการชุมชน

๑. การสร้างความเข้าใจและเสริมสร้างความเข้มแข็งสวัสดิการชุมชน มีการดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ การจัดเวทีทำความเข้าใจโครงการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด๗๖จังหวัดรวมกรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพในการส่งเสริมสนับสนุนให้แก่แกนนำองค์กรสวัสดิการชุมชน กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพองค์กรสวัสดิการชุมชน โดยคณะกรรมการสนับสนุน การขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนที่มีการ จัดตั้งแล้วและองค์กรที่จัดตั้งใหม่ ตัวแทนองค์กรปกครองท้องถิ่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด มีผู้เข้าร่วมเฉลี่ยจังหวัดละ ๕๐-๑๐๐ คน ผลที่เกิดขึ้นโดย สรุปลดังนี้

- ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจหลักคิดสำคัญการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน
- ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจหลักเกณฑ์เงื่อนไขการบริหารจัดการกองทุนและการสมทบงบประมาณกองทุน สวัสดิการชุมชน
- เกิดการจัดทำแผนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพองค์กรสวัสดิการร่วมระดับจังหวัด

๑.๒ การจัดเวทีสัมมนาคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดระดับภาค กลุ่มเป้าหมาย จังหวัดละ ๓ คนคือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ โดยมีการจัดเวทีทุก ๓ เดือน ใน ๕ ภาคๆ ละ ๕๐-๗๐ คน รวม ๑๕ ครั้ง ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลางตอนบนและตะวันตก ภาคกรุงเทพ ปริมณฑลและ ตะวันออก เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการกองทุนที่หลากหลาย สร้างความเข้าใจระบบการบริหารจัดการ ติดตามความคืบหน้าการบริหารกองทุน กำหนดแนวทางการทำงานของพื้นที่ การขยายผลและสร้างความเข้มแข็งกองทุน สวัสดิการ ผลที่เกิดขึ้นโดยสรุปลดังนี้

- เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการระดับจังหวัดกระบวนการ/วิธีการทำงานร่วมของกลไก
- มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพองค์กรสวัสดิการที่มีการจัดตั้งแล้วและการส่งเสริมพัฒนาองค์กร สวัสดิการที่จัดตั้งใหม่
- มีการรายงานสรุปความคืบหน้าผลการดำเนินการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัด

๑.๓ การฝึกตามอบรมโครงการต้นกล้าคุณธรรมสวัสดิการชุมชน รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณจำนวน ๒๒.๔๓ ล้านบาทผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนในการจัดฝึกอบรมต้นกล้าสวัสดิการชุมชนเพื่อให้แกนนำ/อาสาสมัครที่มีบทบาท หรือที่จะทำงานหนุนช่วยกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้เข้าใจปรัชญา แนวคิด และทิศทางในอนาคตของการจัดสวัสดิการ ชุมชน เพิ่มศักยภาพคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ในการบริหารจัดการและพัฒนากองทุนสวัสดิการ ชุมชน โดยได้ให้คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการจังหวัดแต่ละจังหวัด ได้คัดเลือกผู้เข้าฝึกอบรมจังหวัดละ

๑๕ คน จัดฝึกอบรมโดยศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชน ๑๐ ศูนย์ซึ่งกระจายตัวตามภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ จ.ตราด จันทบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี กำแพงเพชร พะเยา ชัยภูมิ อุตรธานี สุรินทร์ นครศรีธรรมราช โดยมีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมในการจัดหลักสูตรและเป็นวิทยากรในการฝึกอบรม รวมทั้งการผลิตคู่มือประกอบการอบรมโครงการต้นกล้าคุณธรรมสวัสดิการชุมชน หลักสูตร ๘ วัน ๗ คืน เนื้อหาประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชน การบริหารจัดการกองทุนรูปแบบคุณธรรม ระบบบัญชีและการประเมินสถานการณ์เงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน โปรแกรมบริหารงานกองทุนสวัสดิการชุมชน บูรณาการการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนกับกองทุนอื่นๆในตำบลและจังหวัด การเชื่อมโยงงานสวัสดิการชุมชนกับงานพัฒนาท้องถิ่น วาระแห่งชาติด้วยการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๕๓ และ การลงศึกษาดูงานในพื้นที่ปฏิบัติการจริง

ผลที่เกิดขึ้น คือ มีผู้ผ่านการฝึกอบรมจาก ๕ ภาคใน ๑๐ ศูนย์ รวม ๙๕๙ คน เฉลี่ยจังหวัดละ ๑๐-๑๒ คน ทำให้ผู้ผ่านการอบรมได้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยกองเลขาจังหวัด สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการฯ ที่มีการแต่งตั้งในจังหวัด จังหวัดละ ๑-๒ คน เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการจัดตั้งแล้ว การส่งเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคิดสำคัญของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้กับพื้นที่ใหม่ที่มีความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ติดตามประมวลผลสถานการณ์กองทุนในจังหวัด การจัดทำเอกสาร เตรียมการประชุมคณะกรรมการ ส่วนที่ได้ปฏิบัติงานที่กองทุนสวัสดิการตำบล ได้มีการทำงานในเรื่องการจัดทำฐานข้อมูล บัญชี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการ การผลิตสื่อ สร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการ รวมทั้งการจัดเวทีสร้างความเข้าใจเพื่อขยายสมาชิกเพิ่ม ฯลฯ โดยผู้ที่ปฏิบัติงานหลังจากฝึกอบรมจะได้รับค่าตอบแทนในการทำงานเดือนละ ๔,๘๐๐ บาท/เดือนเป็นระยะเวลา ๓ เดือน ซึ่งได้ช่วยให้มีคนมาร่วมทำงานสวัสดิการชุมชนเพิ่มมากขึ้น ผู้ผ่านฝึกอบรมหลายได้พัฒนาตัวเองเป็นกองเลขาการและผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการในพื้นที่

๒. การสนับสนุนและจัดระบบการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน

ขบวนสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบการทำงาน สนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระดับต่าง โดยได้นำแนวทางการดำเนินงานตามโครงการมาจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการและขับเคลื่อนงานในระดับต่างๆ เพื่อเห็นทิศทางการดำเนินการสวัสดิการชุมชนอย่างมีรูปแบบเชื่อมประสานการดำเนินงานซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย

๑. **ระดับชาติ** มีการแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน” โดยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและผู้นำสวัสดิการชุมชน (นายสุพร ชัยชาญ) เป็นประธานอนุกรรมการร่วม มีที่ปรึกษาและกรรมการ รวม ๑๕ คน เป็นกลไกการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์และพิจารณาการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน เกิดผลการดำเนินงานดังนี้

- มีการประชุมคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านการพิจารณาแล้วจากคณะกรรมการสนับสนุนฯ จังหวัดในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๑๑ ครั้ง มีการอนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการจำนวน ๑,๙๔๘ กองทุน ครอบคลุม ๗๕ จังหวัด
- มีระบบการติดตามประเมินผลและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีการรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนฯ จังหวัด ๖ เดือนครั้ง

๒. **ระดับจังหวัด** มีกลไกการขับเคลื่อนสนับสนุนการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด คือ “คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด/กรุงเทพมหานคร” จังหวัดละ ๒๐-๓๐ คน โดยบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแนวทาง แผนงานการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับจังหวัด การพิจารณาให้ความเห็นชอบคุณสมบัติ และโครงการขององค์กรสวัสดิการชุมชนที่เสนอขอรับการสนับสนุน การประสานกับหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างบูรณาการ การจัดระบบการติดตามประเมินผลและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือ

คณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนฯ จำนวน ๗๖ จังหวัดรวมกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น ๒,๑๑๘ คน
- คณะกรรมการสนับสนุนฯ มีการประชุมเฉลี่ยอย่างต่ำเดือนละ ๑ ครั้ง รวม ๑๒ ครั้งต่อจังหวัด มีการพิจารณาถ้อยแถลงการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่บริหารจัดการมีคุณภาพและอายุกองทุนครบ ๑ ปี ใน ๗๖ จังหวัด เพื่อเสนอขอรับการสมทบกองทุน
- มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ๓ชุดในจังหวัด๗๖จังหวัดเพื่อกระจายการบริหารจัดการและการทำงานในจังหวัด ดังนี้
 - คณะอนุกรรมการพัฒนาโครงการเพื่อสนับสนุนพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการจัดตั้งแล้วให้ครบตามเกณฑ์การสนับสนุนและนำเสนอขอรับการสมทบกองทุนฯ ต่อคณะกรรมการสนับสนุนฯ จังหวัด
 - คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนฯ ใหม่ในระดับตำบล
 - คณะอนุกรรมการติดตามเพื่อติดตามผลการดำเนินการกองทุนฯ ที่ได้รับการสมทบงบประมาณ โดยมีการรายงานผลการติดตามในการประชุมจำเดือนของคณะกรรมการสนับสนุนฯ จังหวัด

โดยที่ได้จัดระบบงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณสำหรับการจัดประชุมคณะกรรมการ งบประมาณสำหรับการสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการที่ได้มีการจัดตั้งแล้ว และงบประมาณสนับสนุนค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายการทำงานของฝ่ายเลขานุการ โดยจัดสรรงบประมาณตามเป้าหมายและปริมาณงานของแต่ละจังหวัด รวมงบประมาณการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดทั้งสิ้น ๕๑,๐๘๗,๙๒๕ บาทดังนี้

ภาค	งบประมาณที่อนุมัติ			รวมทั้งสิ้น
	สนับสนุนคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จังหวัด	เสริมสร้างความเข้มแข็งฯ	สนับสนุนกองเลขาฯ	
กรุงเทพ/ตะวันออก	๔,๘๐๐,๐๐๐	๒,๐๘๒,๐๐๐	๗๒๐,๐๐๐	๗,๖๐๒,๐๐๐
กลางบน/ตะวันตก	๖,๔๐๐,๐๐๐	๓,๐๔๕,๐๐๐	๙๖๐,๐๐๐	๑๐,๔๐๕,๐๐๐
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๗,๖๐๐,๐๐๐	๔,๕๘๔,๐๐๐	๑,๑๔๐,๐๐๐	๑๓,๓๒๔,๐๐๐
ใต้	๖,๐๐๐,๐๐๐	๓,๖๐๙,๐๐๐	๙๐๐,๐๐๐	๑๐,๕๐๙,๐๐๐
เหนือ	๕,๖๐๐,๐๐๐	๒,๘๐๗,๙๒๕	๘๔๐,๐๐๐	๙,๒๔๗,๙๒๕
รวมทั้งสิ้น	๓๐,๔๐๐,๐๐๐	๑๖,๑๒๗,๙๒๕	๔,๕๖๐,๐๐๐	๕๑,๐๘๗,๙๒๕

จากการติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดโดยการส่งแบบฟอร์มรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด ซึ่งได้มีการรายงานกลับมายังสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนแล้วทั้งสิ้น ๕๔ จังหวัดคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๑ ของทั้งหมด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาค	งบประมาณที่อนุมัติ	งบประมาณที่ใช้จ่ายจริง
กรุงเทพ/ตะวันออก	๗,๖๐๒,๐๐๐	๓,๔๘๙,๖๕๕.๐๐
กลางบน/ตะวันตก	๑๐,๔๐๕,๐๐๐	๔,๕๘๒,๘๔๗.๐๐
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๓,๓๒๔,๐๐๐	๖,๘๒๑,๕๗๕.๐๐
ใต้	๑๐,๕๐๙,๐๐๐	๕,๖๑๗,๒๗๐.๕๐
เหนือ	๙,๒๔๗,๙๒๕	๔,๔๔๐,๕๐๗.๐๐
รวมทั้งสิ้น	๕๑,๐๘๗,๙๒๕	๒๔,๙๕๑,๘๕๔.๕๐

๓. การสมทบงบประมาณสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓

- ๓.๑ การสมทบงบประมาณสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งแล้ว ณ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๙๔๘ กองทุน ครอบคลุม ๗๕ จังหวัด มีสมาชิกที่มีอายุการเป็นสมาชิกครบ ๑ ปี ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณงบประมาณสมทบรวม ๘๖๙,๗๐๖ คน และมีสมาชิกขององค์กรสวัสดิการชุมชนที่ได้รับประโยชน์ทั้งหมด ๑,๑๔๓,๔๓๘ คน จำนวนงบประมาณสมทบ ๒๙๕,๒๓๘,๑๙๘ บาท
- ๓.๒ การสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งใหม่ เกิดการส่งเสริมจัดตั้งองค์กรสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ใหม่ จากคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด องค์กรชุมชน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔๗๐ องค์กร ซึ่งคณะกรรมการสนับสนุนโครงการสวัสดิการชุมชนได้อนุมัติกรอบเงินงบประมาณสมทบจำนวน ๔๗ ล้านบาท

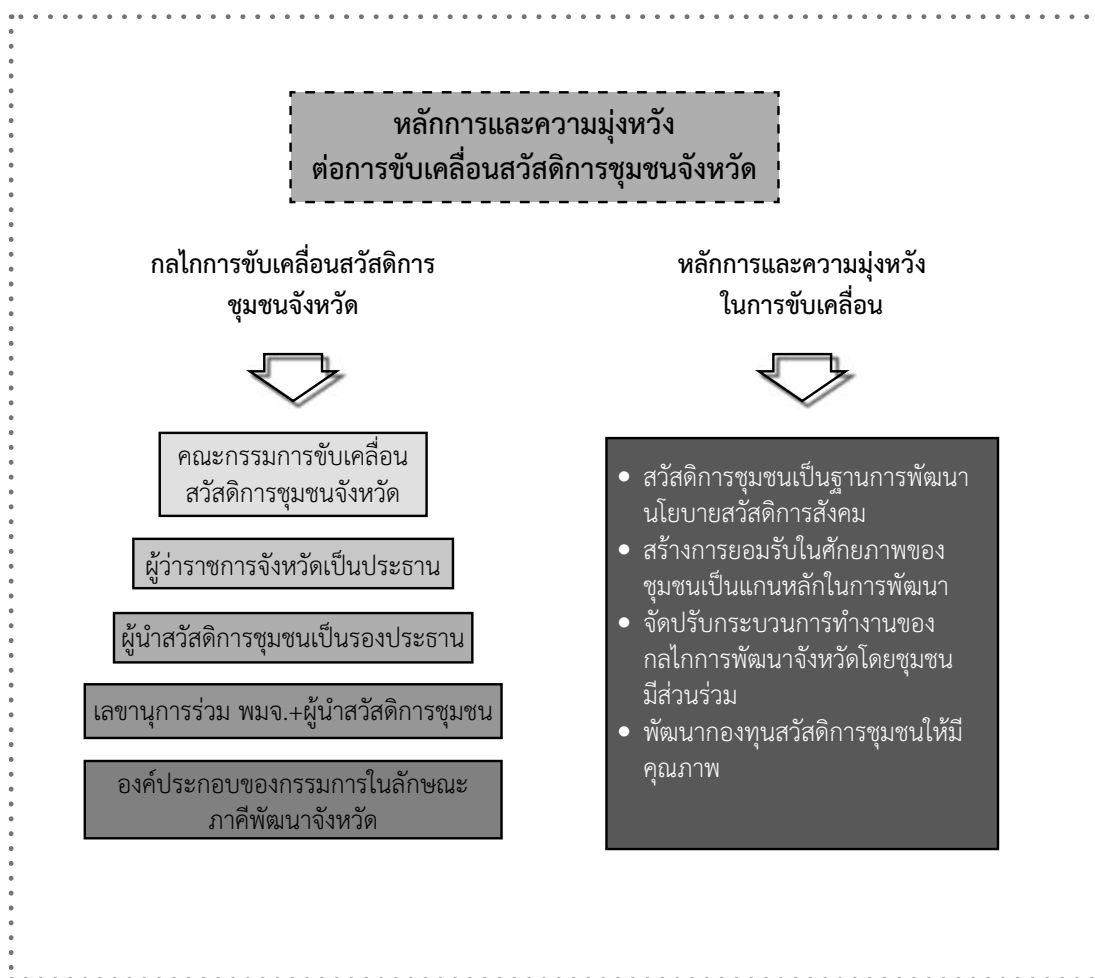
๔. การพัฒนาระบบข้อมูล งานที่ได้ดำเนินการมีดังนี้

- ๔.๑ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน รวบรวมข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีจัดตั้งและได้รับการสมทบ เก็บข้อมูลในฐานกลางระบบโปรแกรมฐานข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน
- ๔.๒ การพัฒนาระบบโปรแกรมฐานข้อมูลองค์กรสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด และส่งเสริมให้จัดเก็บข้อมูลโดยใช้โปรแกรมกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
- ๔.๓ การพัฒนาระบบโปรแกรมฐานข้อมูลสมาชิกกองทุนสวัสดิการระดับตำบล ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนา ระบบโปรแกรมให้สมบูรณ์
- ๔.๔ การจัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพกองเลขาจังหวัดในระดับภาค ๕ ภาค กลุ่มเป้าหมายกองเลขาจังหวัดๆ ละ ๒ คน ภาคละ ๓๐-๔๐ คน รวม ๑๗๐ คน หลักสูตรประกอบด้วย การทำความเข้าใจวิธีการใช้โปรแกรม การป้อนข้อมูลลงในระบบโปรแกรม การประมวลผลข้อมูลและการจัดทำรายงานข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัด ผลที่เกิดขึ้น กองเลขาจังหวัดเริ่มทดลองการป้อนข้อมูลลงระบบโปรแกรมกองทุนสวัสดิการชุมชนใน ๕ จังหวัดนำร่อง ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร เพชรบุรี นนทบุรี ร้อยเอ็ด กำแพงเพชร เพื่อทดสอบระบบโปรแกรมและระบบออนไลน์

๕. การศึกษาวิจัยและการจัดการความรู้ และการติดตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

- ๕.๑ โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการควบคุมกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ๑๑ จังหวัด โดยมีคำถามวิจัยหลัก คือ “คณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดจะร่วมกันพัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายสวัสดิการชุมชนกับภาคีพัฒนา (ภาครัฐ ท้องถิ่น ประชาสังคม/วิชาการ) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จะทำให้เกิดการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างมีคุณภาพ กระจายกว้างขวาง (รวมทั้งมีการเชื่อมโยงบูรณาการกับระบบสวัสดิการต่างๆ เพื่อไปสู่การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมโดยรวม)ได้อย่างไร” เพื่อให้

เครือข่ายสวัสดิการชุมชนและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกันจัดการความรู้ของตนเอง ในกระบวนการทำงานที่ร่วมกันขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด และประมวลสังเคราะห์ผลการศึกษาการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด มาใช้ในการพัฒนาการทำงานตามโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน และนำเสนอต่อระดับนโยบายต่อไป โดยมีจังหวัดที่ร่วมดำเนินการ คือ จังหวัด สระแก้ว กำแพงเพชร พะเยา พังงา อุดรธานี ชุมพร นครนายก อุบลราชธานี ราชบุรี เชียงใหม่ สิงห์บุรี ซึ่งอยู่ได้มีเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างพื้นที่ และนำเสนอผลร่วมกันแล้ว ๒ ครั้ง อยู่ระหว่างการประมวลสังเคราะห์รวมรายงานแต่ละจังหวัด ที่ได้ประมวลผลเบื้องต้นมาใช้ในการพัฒนาเครื่องมือการทำงานในเรื่องต่างๆ ได้แก่ เทคนิควิธี การทำงานร่วมระหว่างภาคชุมชนกับภาครัฐ บทบาทกองเลขาการร่วม การเตรียมการจัดประชุม การทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ๕.๒ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สวัสดิการชุมชน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนายกระดับจากพื้นที่ที่มีการจัดการความรู้และพื้นที่วิจัยการจัดระบบสวัสดิการชุมชน จำนวน ๗๖ เรียนรู้ใน ๗๖ จังหวัด โดยปัจจุบันอยู่ในระหว่างการทำเนินสอบทานสถานะศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชน เพื่อดำเนินการคัดเลือกศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชน โดยนำมาขยายผลให้เกิดการเรียนรู้ สัมพันธ์กับกรอบทิศทางการดำเนินงานในปี ๒๕๕๔
- ๕.๓ เวทีนโยบายสาธารณะ การเชื่อมสวัสดิการชุมชนกับสวัสดิการสังคมและนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการประมวลภาพรวมนโยบาย กำหนดหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน และจัดเวที “ชุมชนสวัสดิการรากฐานสังคมสวัสดิการกับการปฏิรูปประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๓ ประกอบตัวแทนชุมชนภาควิชาการ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรอิสระ เข้าร่วม
- ๕.๔ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ ได้มีการออกแบบรายงานการติดตามกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล แบบติดตามผลการดำเนินงานคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด ประมวลผลเบื้องต้นการติดตามการทำงานระดับจังหวัด ส่วนการประเมินผลภาพรวมการดำเนินงานตามโครงการยังไม่ได้ดำเนินการในปีแรก โดยจะเตรียมจัดให้มีการประเมินการดำเนินงานตามโครงการในปีที่ ๒ แต่ได้มีการประเมินความพึงพอใจที่การดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชนเป็นโครงการหนึ่งในการประเมินความพึงพอใจการทำงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนที่สำรวจจากกองทุนที่ผ่านการอนุมัติสมทบงบประมาณชุดแรก พบว่าความพึงพอใจการดำเนินงานตามโครงการโดยรวม ร้อยละ ๘๖.๖ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าอีกสามโครงการที่ทำในช่วงเวลาเดียวกัน เรื่องที่พอใจมากได้แก่ ผลที่เกิดจากการสนับสนุน/ผลจากโครงการ การทำงานของเจ้าหน้าที่ การเปิดให้ชุมชนมีส่วนร่วม ส่วนที่พื่อน้อยคือ เอกสารที่มีการปรับเปลี่ยนบ่อยทำให้เกิดความสับสน การเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้า นอกจากนี้ในการประเมินผลการดำเนินงานระยะที่ ๓ ของพอช.ได้ใช้โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผล ซึ่งยังอยู่ระหว่างเตรียมนำเสนอผล

๖. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์

- ๖.๑ การผลิตสื่อ/คู่มือ/แผ่นพับ เพื่อการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับขบวนองค์กรชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นเครื่องมือให้แก่องค์กรชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดตั้ง ดังนี้
- ๑.) จัดพิมพ์คู่มือ/แผ่นพับ/โปสเตอร์/หนังสือสมาชิกสวัสดิการชุมชน ปฏิรูปสังคมจากฐานราก เพื่อการสื่อสารในงานประชุมมอบงบประมาณกองทุนระดับชาติ และสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดและกรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม ๔๔,๐๐๐ ชุด
 - ๒.) สื่อวิดีโอ/นิตยสาร ๓ ชุด คือ ชุมชนท้องถิ่นร่วมพลังสร้างสวัสดิการชุมชน สวัสดิการชุมชนรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน และปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมเพื่อชุมชนเข้มแข็ง เพื่อสื่อสารในงานประชุมระดับชาติ การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดประชุมขององค์กรชุมชนในพื้นที่
- ๖.๒ การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อและช่องทางต่างๆ
- ๑.) ปรับปรุงข้อมูลพื้นที่กองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๑๕๐ กรณี การจัดทำบทความ/รายงานความก้าวหน้า / ข่าวและข้อมูล เพื่อการสื่อสารเผยแพร่ กับขบวนองค์กรชุมชน หน่วยงานและการสื่อสารสาธารณะ
 - ๒.) บริหารจัดการให้มีการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์) สื่อชุมชน (วิทยุชุมชน เว็บไซต์ ชุมชน) และสื่อออนไลน์ โดยในระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ - เดือนกันยายน ๒๕๕๓ มีข้อมูลข่าวสารเรื่องสวัสดิการชุมชนได้รับการเผยแพร่จำนวน ๑๖๔ ครั้ง
 - ๓.) สื่อสารในงานประชุม สัมมนา ร่วมกับหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และงานประชุมของขบวนชุมชนในพื้นที่ จำนวน ๒๐ ครั้ง โดยใช้นิตยสาร เอกสารเผยแพร่ วิดีโอ การนำเสนอของผู้บริหารและผู้นำชุมชน เป็นเครื่องมือ

๖.๓ การจัดงานสมัชชาสวัสดิการชุมชน ระดับชาติ/ภาค

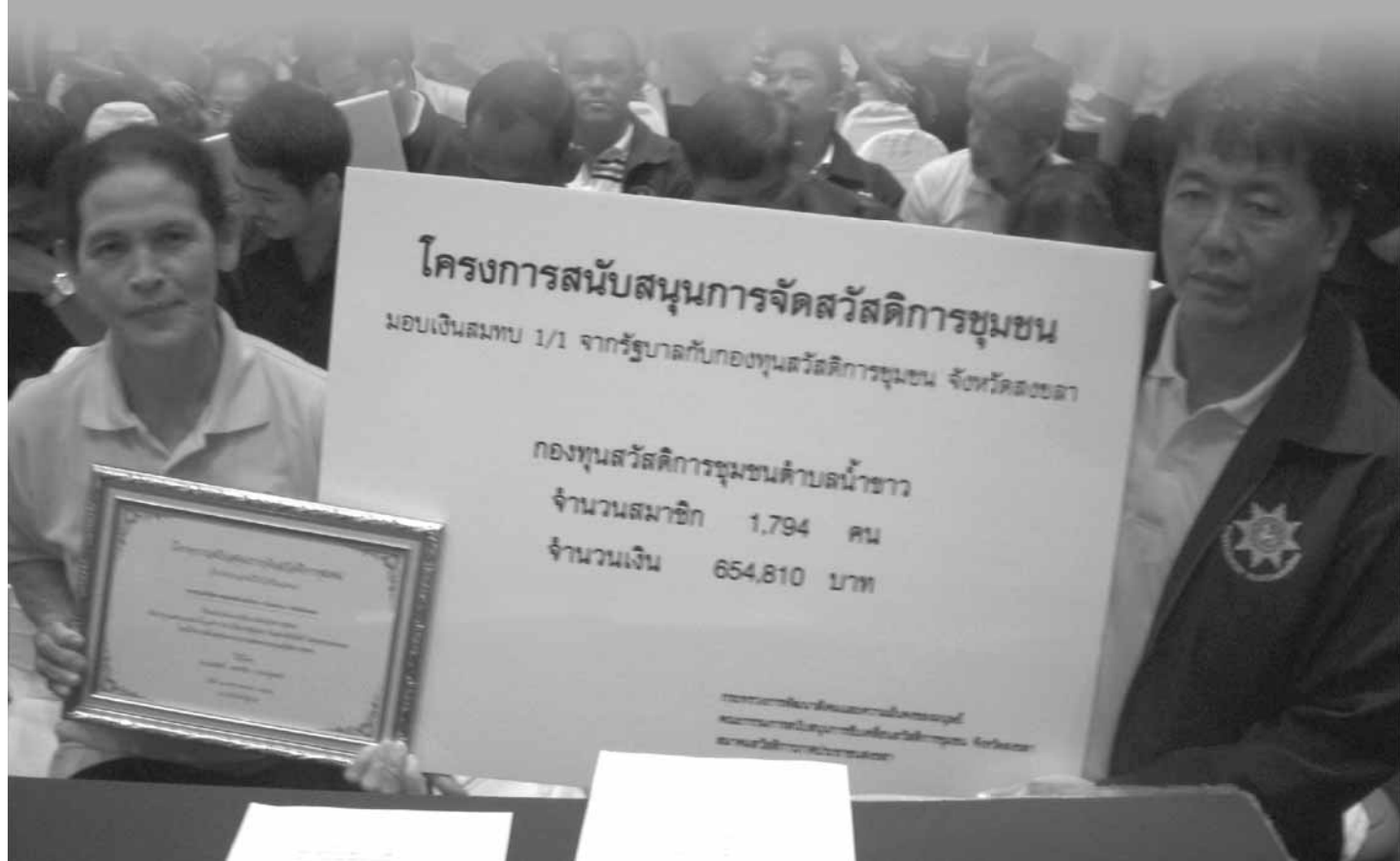
- ๑) เวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยองค์กรชุมชนอย่างยั่งยืน เกิดการกำหนดแนวทางการขยายสมาชิกในระดับพื้นที่ตำบล และพื้นที่ใกล้เคียง
- ๒) เวที “สมัชชาสวัสดิการชุมชน : ปฏิรูปสังคมจากฐานราก” เมื่อปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓ โดยได้มีการสรุปบทเรียนและจัดการความรู้ในการจัดสวัสดิการชุมชน สรุปผลการดำเนินโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน พิธีมอบกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมถึงพิจารณาแนวทางการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมให้เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการชุมชนและเอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น การประกาศเจตนารมณ์ของขบวนการสวัสดิการชุมชนเพื่อเป็นเป้าหมาย ทิศทางการขับเคลื่อนพัฒนากองทุนสวัสดิการต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ ๑,๗๐๐ คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้แทนองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด ผู้แทนหน่วยงานต่างๆ และผู้ทรงคุณวุฒิทั่วประเทศ

นอกจากนี้ได้มีการจัดเวทีสมัชชาสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ การจัดงาน “สมัชชาสวัสดิการชุมชน คนตะวันออก : ปฏิรูปสังคมจากฐานราก” ที่ จ.จันทบุรีเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ และงาน “ปฏิรูประบบสวัสดิการโดยชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา” เมื่อปลายเดือนมีนาคม ๒๕๕๔

๗. การประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีความร่วมมือกับภาคีหน่วยงานเพื่อร่วมกันสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ได้แก่

- ๗.๑ หน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากในระดับจังหวัดที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเลขานุการร่วมของคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดทุกจังหวัดแล้ว ได้มีการประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆในกระทรวง ได้แก่ การร่วมกับสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดเวทีสร้างความเข้าใจการพัฒนาาระบบสวัสดิการชุมชนให้กับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๗๖ จังหวัดในระดับชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจในโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน สำนักส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ สำนักพัฒนาสังคม สำนักส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ในการร่วมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนกับอาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.)
- ๗.๒ การประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการวางแผนงานสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ทำหนังสือแจ้งจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมให้ข้อมูลสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนในเวทีประชุมสัมมนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งส่วนกลางและภูมิภาค
- ๗.๓ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่เกี่ยวข้องสวัสดิการชุมชน และสวัสดิการสังคม ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และสภาผู้แทนราษฎร ในเรื่องร่าง พ.ร.บ.กองการออมแห่งชาติ (กอช.) เข้าร่วมการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศไทยในส่วนของการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการขยายระบบสวัสดิการสังคม สวัสดิการแรงงานนอกระบบ คณะกรรมการสิทธิการสวัสดิการสังคม สภาผู้แทนราษฎร

ส่วนที่ ๓

ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ส่วนที่ ๓

ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายสนับสนุนสวัสดิการชุมชน เกิดกลไกคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการนี้ มีการจัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน ครั้งที่ ๑ พร้อมกับได้ถ่ายทอดสดการมอบนโยบายสนับสนุนสวัสดิการชุมชนไปที่ประชุมคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ที่จัดประชุมพร้อมกันทุกจังหวัดเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยได้มีการกลั่นกรองกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จะได้อนุมัติสมทบชุดแรก ซึ่งได้มีการจัดพิธีมอบงบประมาณสมทบกองทุนครั้งแรก ที่ทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๓ การดำเนินการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนก็ได้กระจายกว้างขวางในทุกจังหวัด โดยเครือข่ายสวัสดิการชุมชน ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ได้มีการจัดทีมหนุนเสริมการพัฒนาสวัสดิการชุมชนที่ได้มีการจัดตั้งมาก่อนแล้วจัดทำข้อมูลสถานะกองทุนให้สมบูรณ์เพื่อเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดเสนอให้คณะอนุกรรมการโครงการฯพิจารณาอนุมัติ ความคืบหน้าผลการดำเนินงานเป็นดังนี้คือ

๑. ผลการสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนตั้งแต่ มกราคม ๒๕๕๓ - เมษายน ๒๕๕๔

นับตั้งแต่คณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนได้พิจารณาอนุมัติเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน จากกองทุนที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนตามหลักเกณฑ์โครงการใน ๕ ด้านด้วยกัน ซึ่งต้องผ่านการกลั่นกรองพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด โดยได้มีการมอบกองทุนชุดแรกไปตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๓ จนกระทั่งการประชุมคณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ได้มีการอนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนใน ๓ ประเภท สรุปได้ดังนี้

๑.) การอนุมัติงบประมาณสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งก่อน ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒ หรือ กองทุนที่มีสมาชิกครบหนึ่งปีก่อนเริ่มดำเนินการโครงการ รวมทั้งหมด ๒,๖๕๔ กองทุน จำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑,๔๗๘,๙๒๙ ราย เป็นสมาชิกที่เป็นสมาชิกครอบครัว (ซึ่งในเป็นฐานในการคิดงบประมาณสมทบ) รวม ๙๐๓,๑๙๓ ราย อนุมัติงบประมาณรวม ๓๖๖,๒๕๙,๔๖๔ บาท เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ๙๒๑ กองทุน หรือร้อยละ ๓๔.๗๐ รองลงมาเป็นกองทุนในภาคใต้ ๕๔๕ กองทุน หรือร้อยละ ๒๐.๕๓ กองทุนสวัสดิการในภาคเหนือ ๔๕๗ กองทุน หรือร้อยละ ๑๖.๖ กองทุนสวัสดิการในภาคกลางและตะวันตก ๔๒๙ กองทุนหรือร้อยละ ๑๖.๑๖ และกองทุนในภาคกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและตะวันออก ๓๐๒ กองทุน หรือร้อยละ ๑๑.๓๗

๒.) การอนุมัติสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการที่จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล/เมืองตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ จำนวน ๕๑๖ กองทุน วงเงินอนุมัติรวม ๕๒,๑๕๒,๖๖๗ บาท

๓.) การอนุมัติสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่สมทบครั้งเป็นปีที่ ๒ ได้มีกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เคยได้รับอนุมัติสมทบงบประมาณรอบแรกแล้วเสนอการอนุมัติงบประมาณในปีที่ ๒ รวม ๓๔๑ กองทุน สมาชิกกองทุนทั้งหมด รวม ๔๖๘,๗๖๑ ราย เป็นสมาชิกที่ครบปีรวม ๓๙๒,๖๕๙ ราย วงเงินอนุมัติรวม ๑๓๘,๗๖๐,๐๕๕ บาท ส่วนใหญ่เป็นกองทุนในภาคใต้ โดยที่จังหวัดสงขลาเสนอขออนุมัติรอบสองไปแล้ว ๑๐๐ กองทุน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบการเติบโตเปลี่ยนในเชิงปริมาณของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เสนอรับงบประมาณสมทบรอบที่สองแล้วพบว่าจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒๐-๓๐

สรุปการอนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน ตั้งแต่กราคม ๒๕๕๓ - เมษายน ๒๕๕๔

ลำดับ	ภาค	กองทุนที่จัดตั้งก่อน ๓๐ ก.ย. ๕๒					กองทุนใหม่ (จัดตั้งหลัง ๓๐ ก.ย. ๕๒)		กองทุนที่เสนอขสมทปีที่ ๒			
		จำนวน	สมาชิก ทั้งหมด	สมาชิกครบปี	เงินรวมกองทุน	วงเงินอนุมัติ	จำนวน	วงเงินอนุมัติ	จำนวน	สมาชิกทั้งหมด	สมาชิกครบ ปี	วงเงินอนุมัติ
๑	ใต้	๕๔๕	๓๖๓,๗๔๐	๒๙๑,๙๙๗	๒๑๕,๙๒๗,๗๒๑.๘๗	๑๐๓,๑๕๐,๖๔๓	๑๐๒	๑๐,๓๐๔,๙๘๐	๑๔๙	๒๒๐,๕๓๑	๑๘๕,๕๖๗	๖๘,๓๑๘,๓๖๗
๒	กทม	๓๐๒	๑๗๒,๒๕๘	๑๑๙,๘๔๐	๒๑๔,๔๗๗,๙๙๐.๐๒	๓๖,๖๑๒,๙๐๒	๗๕	๗,๕๐๐,๐๐๐	๓๐	๔๙,๘๓๒	๓๗,๙๙๙	๑๔,๙๙๗,๕๘๐
๓	อีสาน	๙๒๑	๕๐๘,๙๖๔	๓๕๖,๒๑๘	๒๐๔,๙๘๕,๐๔๐.๕๖	๑๑๒,๕๙๐,๐๓๕	๑๑๙	๑๑,๓๐๑,๓๓๒	๖๗	๙๑,๔๘๖	๗๔,๗๒๗	๒๖,๕๖๘,๕๙๐
๔	เหนือ	๔๕๗	๒๖๕,๖๗๐	๑๙๑,๙๘๒	๑๕๗,๙๔๙,๕๓๗,๙๙	๕๓,๐๕๓,๘๒๓	๑๑๐	๑๐,๙๘๑,๐๐๐	๕๘	๗๒,๙๑๘	๖๕,๕๔๖	๑๘,๕๖๐,๖๐๓
๕	กลาง	๔๒๙	๑๖๘,๒๙๗	๑๒๘,๗๐๘	๙๕,๓๐๒,๓๙๐.๓๘	๔๗,๕๙๔,๙๙๔	๑๑๐	๑๑,๐๖๕,๓๕๕	๓๗	๓๓,๙๙๔	๒๘,๘๒๐	๑๐,๔๑๔,๙๑๕
รวม		๒,๖๕๔	๑,๔๗๘,๙๒๙	๑,๐๘๘,๗๔๕	๘๘๘,๖๔๒,๖๘๑	๓๕๓,๐๐๒,๓๙๗	๕๑๖	๕๑,๑๕๒,๖๖๗	๓๔๑	๔๖๘,๗๖๑	๓๙๒,๖๕๙	๑๓๘,๗๖๐,๐๕๕

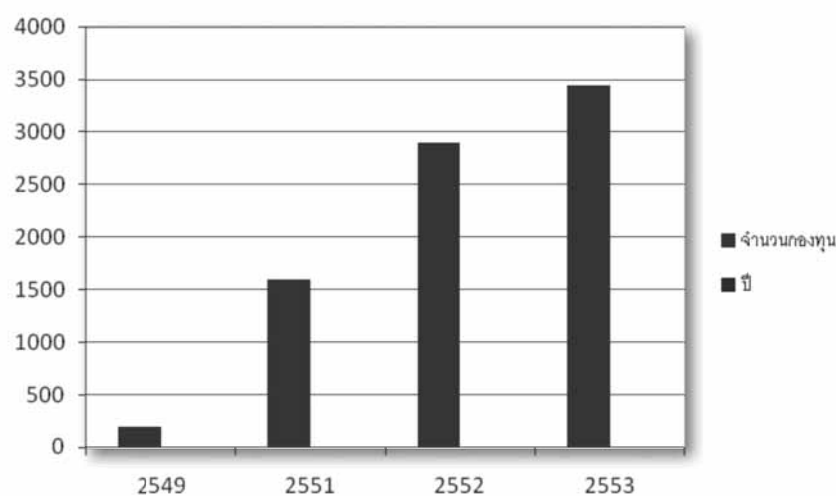
๒. ภาพรวมกองทุนสวัสดิการชุมชนเปรียบเทียบ ปี ๒๕๔๙-๒๕๕๓

จากข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับการสมทบงบประมาณสนับสนุนในช่วงปี ๒๕๔๙-๒๕๕๓ มีจำนวนกองทุน หมู่บ้าน สมาชิกและเงินกองทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปี ๒๕๔๙ มีจำนวนกองทุน ๑๔๑ กองทุน ๑,๔๘๔ หมู่บ้าน/ชุมชน สมาชิก ๑๓๓,๑๐๐ คน และเงินกองทุน ๑๒๕,๔๘๗,๖๘๓ บาท ปี ๒๕๕๒ มีจำนวนสมาชิกและจำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐๐ จากปี ๒๕๕๑ ส่วนปี ๒๕๕๓ มีจำนวนสมาชิกและจำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๒ ประมาณร้อยละ ๓๕.๕ และร้อยละ ๔๘.๖ ตามลำดับ ทั้งนี้ ปัจจุบัน ณ เดือนตุลาคม ๒๕๕๓ มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลที่มีข้อมูลเข้ามาที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจำนวน ๓,๔๔๓ กองทุน จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่เข้าร่วม ๒๖,๕๔๙ หมู่บ้าน จำนวนสมาชิก ๑,๔๔๖,๒๖๒ คน และจำนวนเงินกองทุน ๗๙๐,๗๒๘,๓๑๔ บาท ซึ่งมีค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิก ๕๒๐ คนต่อกองทุน ค่าเฉลี่ยเงินกองทุน ๒๒๙,๖๖๒ บาทต่อกองทุน และมีเงินทุนเฉลี่ย ๕๔๖ บาทต่อคน จากภาพรวมดังกล่าว สามารถจำแนกเป็นรายภาคได้ดังนี้

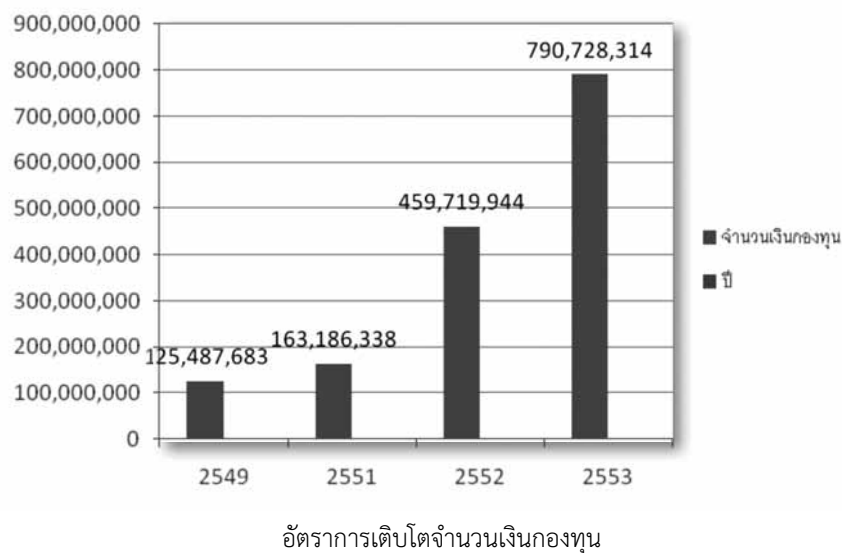
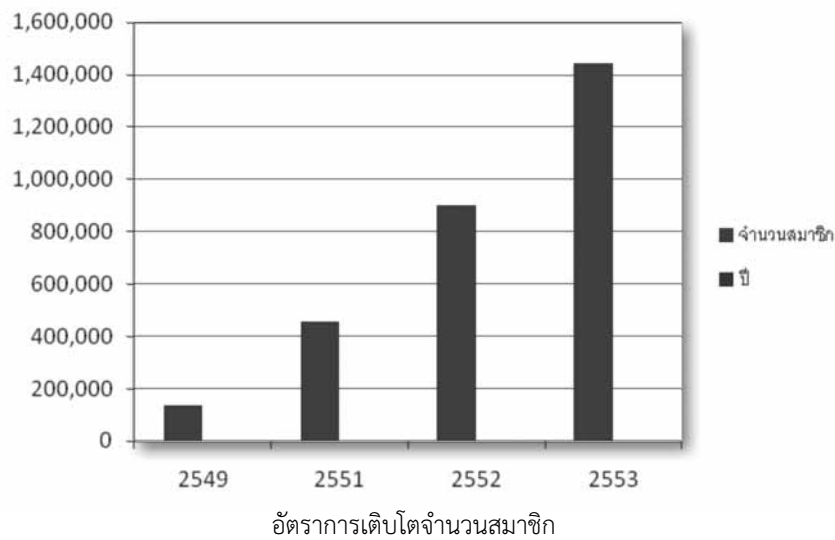
ภาค ปี	จำนวนกองทุน				จำนวนสมาชิก				จำนวนเงินกองทุน			
	๒๕๔๙	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓*	๒๕๔๙	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓*	๒๕๔๙	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓*
กรุงเทพ ปริมณฑล และตะวันออก	๓๔	๑๓๐	๓๒๕	๓๗๓	๑๔,๔๕๒	๗๑,๔๒๙	๗๗,๙๑๐	๑๑๙,๘๗๗	๔๓,๙๓๙,๙๒๘	๑๒,๐๙๘,๐๐๐	๗๔,๕๖๖,๗๘๘	๑๕๒,๖๙๔,๓๕๘
กลางตอนบนและตะวันตก	๓๔	๒๒๕	๕๓๔	๖๒๕	๒๒,๖๒๘	๓๑,๖๗๐	๑๔๒,๕๓๒	๒๐๕,๑๘๐	๑๕,๙๖๘,๑๓๒	๑๙,๐๓๐,๖๑๕	๗๐,๑๔๕,๗๑๕	๑๒๗,๙๘๗,๔๐๙
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๔๑	๕๔๙	๙๕๕	๑,๐๙๓	๒๔,๕๗๒	๑๑๔,๕๕๘	๒๖๔,๗๒๐	๓๙๒,๘๐๕	๒๖,๖๙๕,๘๖๕	๕๓,๔๙๑,๐๕๙	๑๐๓,๘๑๙,๗๖๑	๑๗๒,๑๑๖,๑๖๓
เหนือ	๓๘	๓๑๘	๔๖๙	๖๑๙	๒๒,๖๑๓	๖๙,๔๗๗	๒๓๗,๓๐๓	๓๗๐,๔๕๙	๑๔,๗๔๔,๐๘๗	๒๑,๓๓๒,๔๘๖	๑๕๓,๐๙๗,๔๕๘	๑๘๙,๖๙๓,๙๓๔
ใต้	๔๔	๓๗๘	๖๒๑	๗๓๓	๔๘,๘๓๕	๑๕๘,๑๒๙	๑๗๘,๘๑๘	๓๕๗,๙๔๑	๒๔,๑๓๙,๖๗๑	๕๗,๒๓๔,๑๗๘	๕๘,๐๙๐,๒๒๒	๑๔๘,๒๓๖,๔๕๐
รวม	๑๙๑	๑๖๐๐	๒,๙๐๔	๓,๔๔๓	๑๓๓,๑๐๐	๔๔๕,๒๖๓	๙๐๓,๒๘๓	๑,๔๔๖,๒๖๒	๑๒๕,๔๘๗,๖๘๓	๑๖๓,๑๘๖,๓๓๘	๔๕๙,๗๑๙,๙๔๔	๗๙๐,๗๒๘,๓๑๔

*ข้อมูล ณ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

หมายเหตุ ปี ๒๕๔๙ เป็นช่วงปลายปีที่ต่อเนื่องกับปี ๒๕๕๐ และ เป็นข้อมูลตามที่มีรายงานผลการดำเนินงานเข้ามาสะสมโดยไม่ได้เป็นช่วงเวลาเดียวกันทั้งหมด

อัตรการเติบโตจำนวนกองทุน

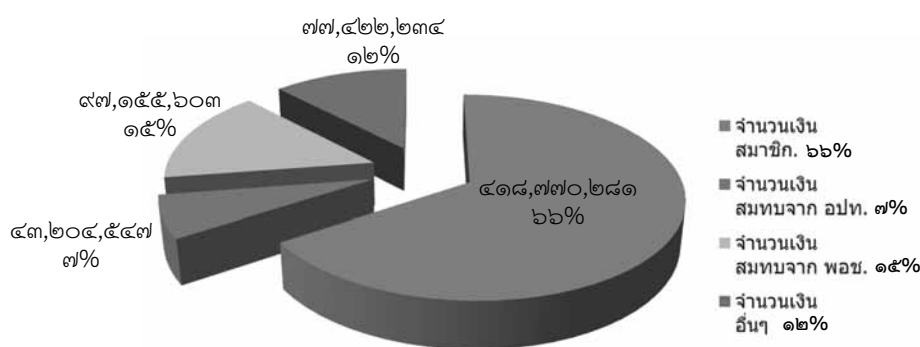
ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณสมทบในปี ๒๕๕๓

หลังจากที่รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในปี ๒๕๕๓ ซึ่งได้อนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการโดยใช้เกณฑ์ต่อสมาชิกที่อายุครบหนึ่งปีเป็นเงิน ๓๖๕ บาท/คน/ปี ทำให้ข้อมูลกองทุนสวัสดิการที่เสนองบประมาณสมทบมีความชัดเจนมากขึ้น และเป็นข้อมูลที่อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน คือข้อมูลสมาชิก ณ สิ้นเดือนกันยายน ๒๕๕๒ ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณงบประมาณสมทบ จนถึงสิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ มีกองทุนที่ได้รับอนุมัติงบประมาณสมทบตามฐานสมาชิกแล้ว ๑,๙๔๘ กองทุน สมาชิกที่อายุครบหนึ่งปีรวม ๘๖๙,๗๐๖ ราย รวมสมาชิกทั้งหมด ๑,๑๓๒,๘๙๕ ราย จำนวนงบประมาณอนุมัติงบประมาณสมทบรวม ๒๙๕,๒๘๓,๑๔๘ บาท

เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของเงินทุนในการจัดสวัสดิการของกองทุนที่ได้รับอนุมัติงบประมาณสมทบงบประมาณในปี ๒๕๕๓ พบว่า เงินกองทุนส่วนใหญ่มาจากเงินภายในชุมชน คือเงินออมของสมาชิก ๔๑๘,๗๗๐.๒๘๑ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๖ เงินสมทบจากภาครัฐ/พอช.จำนวน ๙๗,๑๕๕,๖๐๓ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๕ ทั้งนี้การสมทบจากรัฐผ่านช่องทาง

พอช.ในช่วงปี ๒๕๔๙ ที่สมทบพื้นที่นำร่องตำบลละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๒ ได้สมทบต่อกองทุน ๕๕,๐๐๐ บาท และในปี ๒๕๕๓ เป็นการสมทบตามจำนวนสมาชิกที่อายุครบหนึ่งปี เป็นเงิน ๓๖๕ บาท/คน/ปี เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔๓,๒๐๔,๕๔๗ บาท หรือร้อยละ ๗ ทั้งนี้การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่ยังเป็นการสนับสนุนที่ไม่ได้เป็นตัวเงินสมทบ เช่น การสนับสนุนสถานที่ ค่าอาหารในการประชุมชนเจ้าหน้าที่ช่วยงานกองทุน ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงแรกยังมีข้อติดขัดในเรื่องการตีความว่า อบต.สามารถสมทบกองทุนได้หรือไม่ รวมทั้งเป็นช่วงที่เลยการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี ส่วนอบต.ที่สามารถสมทบเป็นเงินกองทุนได้มีทั้งที่สมทบเป็นสัดส่วนกับเงินทุนของชุมชนเพียงบางแห่ง แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นการสมทบตามจำนวนงบประมาณที่สามารถจัดสรรได้ ซึ่งน้อยกว่าเงินออมของสมาชิกของทุนในรอบปี และแหล่งเงินทุนอื่นๆ อย่าง เงินบริจาค หน่วยงานอื่นๆ ๗๗,๔๒๒,๒๓๔ บาท หรือร้อยละ ๑๒

กราฟแสดงภาพรวมจำนวนเงินกองทุนสวัสดิการ

ภาพรวมจำนวนเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน				
จำนวนเงินสมาชิก.	จำนวนเงินสมทบจาก อบต.	จำนวนเงินสมทบจาก พอช.	จำนวนเงินอื่นๆ	รวมทั้งหมด
๔๑๘,๗๗๐,๒๘๑	๔๓,๒๐๔,๕๔๗	๙๗,๑๕๕,๖๐๓	๗๗,๔๒๒,๒๓๔	๖๓๖,๕๕๒,๖๖๕

ตารางแสดงข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับอนุมัติงบประมาณในปี งบประมาณ ๒๕๕๓

ภาค	จำนวนกองทุน	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวนหมู่บ้าน	เงินกองทุน			
				จำนวนเงินสมทบจากพอช.	จำนวนเงินสมทบอปท.	จำนวนเงินสมทบสมาชิก	จำนวนเงินกองทุนทั้งหมด
ใต้	๓๖๗	๒๗๗,๐๙๙	๒,๗๗๖	๒๐,๐๔๔,๖๒๘	๙,๑๒๘,๒๒๘	๑๐๕,๕๒๑,๔๖๒	๑๓๔,๖๙๔,๓๑๘
เหนือ	๓๔๗	๒๐๖,๖๘๐	๓,๙๑๘	๑๗,๒๙๔,๕๒๒	๗,๒๕๒,๓๐๐	๖๐,๑๐๒,๑๗๑	๘๔,๖๔๘,๙๙๓
ตะวันออก	๗๓๙	๔๑๙,๔๐๗	๘,๐๖๗	๓๕,๑๓๐,๔๕๓	๑๙,๑๐๙,๙๖๙	๑๕๕,๖๓๒,๙๖๐	๑๙๙,๘๗๓,๙๘๒
กลางบน/ตะวันตก	๓๓๖	๑๓๐,๓๙๗	๒,๗๗๘	๑๗,๙๑๖,๐๐๐	๔,๙๕๘,๕๕๕	๔๗,๙๙๖,๓๐๔	๘๐,๘๗๐,๘๕๙
กรุงเทพ/ตะวันออก	๑๕๙	๙๙,๓๑๒	๑,๔๙๓	๖,๗๗๐,๐๐๐	๒,๗๕๕,๔๙๕	๔๕,๕๑๗,๓๘๖	๕๔,๙๘๒,๘๗๑
รวมทั้งหมด	๑,๙๔๘	๑,๑๓๒,๘๙๕	๑๙,๐๓๒	๙๗,๑๕๕,๖๐๓	๔๓,๒๐๔,๕๔๗	๔๑๘,๗๗๐,๒๘๑	๖๓๖,๕๕๒,๖๖๕

ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณสมทบในปี ๒๕๕๓

หลังจากที่รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในปี ๒๕๕๓ ซึ่งได้อนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการโดยใช้เกณฑ์ต่อสมาชิกที่อายุครบหนึ่งปีเป็นเงิน ๓๖๕ บาท/คน/ปี ทำให้ข้อมูลกองทุนสวัสดิการที่เสนอของบประมาณสมทบมีความชัดเจนมากขึ้น และเป็นข้อมูลที่อยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน คือข้อมูลสมาชิก ณ สิ้นเดือนกันยายน ๒๕๕๒ ที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณงบประมาณสมทบ จนถึงสิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ มีกองทุนที่ได้รับอนุมัติงบประมาณสมทบตามฐานสมาชิกแล้ว ๑,๙๔๘ กองทุน สมาชิกที่อายุครบหนึ่งปีรวม ๘๖๙,๗๐๖ ราย รวมสมาชิกทั้งหมด ๑,๑๓๒,๘๙๕ ราย จำนวนงบประมาณอนุมัติงบสมทบรวม ๒๙๕,๒๘๓,๑๙๘ บาท ตามตารางแยกรายภาคดังนี้

จากฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนที่ได้มีการบันทึกข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนตามแบบแสดงสถานะกองทุนในปี ๒๕๕๓ จำนวน ๒,๖๔๖ กองทุน (ทั้งกองทุนที่ได้รับสมทบงบประมาณแล้วและกองทุนที่มีรายงานสถานะเข้ามาที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) สามารถวิเคราะห์ประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

๑. ขนาดกองทุน แยกเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑.๑ ขนาดตามจำนวนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน จากข้อมูลแบบสถานะกองทุนทั้งหมด ๒,๘๙๒ กองทุน (ช่วงที่เสนอขออนุมัติงบสมทบ) พบว่าขนาดกองทุนสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๔.๓๒ หรือ ๑,๕๗๑ กองทุน มีสมาชิกอยู่ในช่วงไม่เกิน ๓๐๐ ราย รองลงมาร้อยละ ๑๘.๓๓ หรือ ๕๓๐ กองทุนมีสมาชิกในช่วง ๕๐๑-๑,๐๐๐ ราย ร้อยละ ๑๖.๗๗ หรือ ๔๘๕ กองทุนมีสมาชิกในช่วง ๕๐๑-๑,๐๐๐ ราย โดยมีเพียง ร้อยละ ๑๐.๕๘ ที่มีสมาชิกเกิน ๑,๐๐๐ ราย โดยมีเพียง ๒๑ กองทุนที่มีสมาชิกมาก ๓,๐๐๐ ราย กองทุนที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดคือ ตำบลปากพูน จ.นครศรีธรรมราช จำนวนสมาชิก ๗,๑๒๓ รายแต่ทั้งนี้หลังจากที่อนุมัติงบประมาณสมทบไปแล้ว ส่วนใหญ่แต่ละกองทุนจะมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น บางแห่งสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า ซึ่งเมื่อได้ประมวลภาพรวมกองทุนหลังจากที่ได้รับอนุมัติงบสมทบแล้วอีกประมาณ ๒,๐๐๐ กองทุน คาดว่าข้อมูลขนาดกองทุนจะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากพอควร ซึ่งจะสามารถเปรียบเทียบการเติบโตได้ในส่วนที่เสนอขออนุมัติงบสมทบปี ที่ ๒

ขนาดจำนวนสมาชิก กองทุน (ราย)	กรุงเทพ/ ปริมณฑล/ ตะวันออก	กลางบน/ ตะวันตก	ตะวันออก เฉียงเหนือ	เหนือ	ใต้	รวม	ร้อยละ
ไม่เกิน ๓๐๐ ราย	๒๑๕	๓๕๑	๔๖๙	๓๔๓	๑๙๓	๑๕๗๑	๕๔.๓๒
๓๐๑ - ๕๐๐	๕๕	๘๘	๑๙๕	๙๘	๙๔	๕๓๐	๑๘.๓๓
๕๐๑ - ๑,๐๐๐	๔๕	๖๘	๑๙๕	๘๖	๙๑	๔๘๕	๑๖.๗๗
๑,๐๐๑ - ๑,๕๐๐	๙	๑๓	๘๘	๓๔	๓๑	๑๗๕	๖.๐๕
๑,๕๐๑ - ๒,๐๐๐	๖	๖	๒๕	๑๒	๒๒	๗๑	๒.๔๕
๒,๐๐๑ - ๒,๕๐๐	๓	๓	๗	๖	๕	๒๔	๐.๘๓
๒,๕๐๑ - ๓,๐๐๐	๔	๐	๒	๖	๓	๑๕	๐.๕๒
มากกว่า ๓,๐๐๐	๓	๑	๔	๕	๘	๒๑	๐.๗๓
รวม	๓๔๐	๕๓๐	๙๘๕	๕๙๐	๔๔๗	๒๘๙๒	๑๐๐

๑.๒ ขนาดตามเงินกองทุนสวัสดิการ จากข้อมูลแบบสสถานะ ๒,๘๐๗ กองทุน (ก่อนรับงบประมาณ) ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๔๗.๒๗ หรือ ๑,๒๖๔ กองทุน มีเงินกองทุนในช่วง ๑๐๐,๐๐๑ - ๓๐๐,๐๐๐ บาท รองลงมาร้อยละ ๒๔.๙๔ หรือ ๖๖๗ กองทุน มีเงินกองทุนไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และร้อยละ ๑๓.๒๘ หรือ ๓๕๕ กองทุนมีเงินกองทุนในช่วง ๓๐๐,๐๐๑ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้มีกองทุนสวัสดิการ ๔๖ กองทุน ที่มีเงินกองทุน ๒,๐๐๐,๐๐๑ ขึ้นไป โดยกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่มีเงินกองทุนมากที่สุด คือกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล คลองขุด จ.จันทบุรี ที่เป็นกองทุนสวัสดิการฐานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีเงินกองทุน ๘.๖๓ ล้านบาท รองลงมาเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาพระ จ.สงขลา ซึ่งเป็นฐานออมวันละ บาทเพื่อสวัสดิการ มีเงินกองทุน ๗.๗๙ ล้านบาท

ขนาดจำนวนเงินกองทุน (บาท)	กรุงเทพ/ปริมณฑล/ตะวันออก	กลางบน ตะวันตก	ตะวันออก เชียงเหนือ	เหนือ	ใต้	รวม	ร้อยละ
ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐	๙๕	๑๕๕	๒๑๐	๑๖๘	๘๔	๗๑๒	๒๕.๓๗
๑๐๐,๐๐๑-๓๐๐,๐๐๐	๑๑๙	๒๖๓	๔๕๔	๒๙๐	๑๘๘	๑๓๑๔	๔๖.๘๑
๓๐๐,๐๐๑-๕๐๐,๐๐๐	๓๓	๕๔	๑๔๗	๖๒	๘๑	๓๗๗	๑๓.๔๓
๕๐๐,๐๐๑-๑,๐๐๐,๐๐๐	๑๑	๓๑	๑๑๓	๔๐	๕๕	๒๕๐	๘.๙๑
๑,๐๐๐,๐๐๑-๒,๐๐๐,๐๐๐	๑๕	๑๓	๓๕	๑๘	๒๑	๑๐๒	๓.๖๓
๒,๐๐๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๒๖	๐	๑๐	๕	๑๑	๕๒	๑.๘๕
รวม	๒๙๙	๕๑๖	๙๖๙	๕๘๓	๔๔๐	๒๘๐๗	๑๐๐

๒. ลักษณะและการกระจายตัวของสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๗.๓๒ หรือ ๘๙๒,๙๓๓ รายเป็นสมาชิกทั่วไปที่เป็นคนวัยทำงาน ร้อยละ ๓๔.๒๕ หรือ ๔๕๔.๓๖๘ รายเป็นเด็กและผู้สูงอายุ (ในแบบแสดงสถานะไม่ได้แยกเด็กและผู้สูงอายุ) ร้อยละ ๒.๙๕ หรือ ๓๙,๑๕๐ รายเป็นผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนได้มีการเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส คนพิการได้เข้ามาเป็นสมาชิก ทำให้ได้รับสวัสดิการเท่าเทียมกับสมาชิกประเภทอื่นๆ การกระจายตัวของสมาชิกนั้นจากจำนวนหมู่บ้านในตำบลที่มีกองทุนสวัสดิการ ๒๘,๒๔๗ หมู่บ้าน มีสมาชิกสวัสดิการจาก ๒๐,๖๘๓ หมู่บ้าน หรือครอบคลุม ร้อยละ ๗๓ ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดในตำบลที่มีกองทุน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้จะเป็นกองทุนสวัสดิการตำบล แต่สมาชิกกองทุนก็ยังครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบล

๓. การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน จากจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชน ๒,๖๔๖ กองทุน มีคณะกรรมการกองทุนรวม ๖๖,๕๙๓ รายหรือเฉลี่ย ๒๕ รายต่อกองทุน ซึ่งคณะกรรมการสวัสดิการส่วนใหญ่จะมีทั้งที่เป็นกรรมการฝ่ายต่างๆ และกรรมการจากตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน หรือบางพื้นที่ เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนใน จ.สงขลา ได้กำหนดสัดส่วนกรรมการ ๑ คน /จำนวนสมาชิก ๕๐ คน เพื่อให้เกิดการกระจายการรับผิดชอบดูแลให้ทั่วถึงมากขึ้น ระบบการการประชุมของคณะกรรมการนั้น จำนวน ๑,๑๐๖ กองทุนหรือร้อยละ ๔๖.๓๓ มีการประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง จำนวน ๕๖๙ กองทุนหรือร้อยละ ๒๓.๘ ประชุมคณะกรรมการมากกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง จำนวน ๑,๓๗๒ กองทุนหรือร้อยละ ๕๑.๔๗ ประชุมคณะกรรมการปี ละ ๑ ครั้ง ซึ่งถือว่าน้อยเกินไปสำหรับการบริหารกองทุนสวัสดิการ ทั้งนี้จำนวน ๑๕๔๗ กองทุน จัดทำรายงานการประชุมทุกครั้ง แต่มีจำนวน ๒๖๒ กองทุนที่มีทำรายงานการประชุมเป็นบางครั้ง โดยจำนวน ๑,๔๔๐ กองทุน จัดเก็บรายงานการประชุมในสมุด และจำนวน ๓๑๘ กองทุนที่จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ ส่วนการประชุมสมาชิกนั้น ส่วนใหญ่ ๑,๓๗๒ กองทุนประชุมสมาชิกปีละ ๑ ครั้ง จำนวน ๓๘๕ กองทุนประชุม ๖ เดือน/ครั้ง และจำนวน ๒๕๓ กองทุน ประชุมสมาชิก ๓ เดือน/ครั้ง

ในส่วนของการเปรียบเทียบข้อบังคับหรือกติกาการดำเนินงานของกองทุนนั้น ๒,๑๙๖ กองทุนหรือ ร้อยละ ๘๒.๙ มีระเบียบเกี่ยวกับสมาชิก จำนวน ๒,๐๐๐ กองทุน หรือร้อยละ ๗๖.๕๘ มีระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการ จำนวน ๒,๑๓๖ กองทุน หรือร้อยละ ๘๐.๗๒ มีระเบียบว่าด้วยการจัดสวัสดิการ และ จำนวน ๔๓๑ กองทุนหรือร้อยละ ๑๖.๒๖ มีระเบียบอื่นๆ เพิ่มขึ้น

ในส่วนของการจัดเก็บข้อมูลสมาชิกรายนั้น (ตอบได้มากกว่า ๑) จำนวน ๒๐๑๗ กองทุน หรือ ร้อยละ ๗๖.๒๓ จัดเก็บข้อมูลในสมุด จำนวน ๙๘๑ กองทุน หรือร้อยละ ๓๗.๗ จัดเก็บในคอมพิวเตอร์ แต่ไม่ใช้ฐานข้อมูล จำนวน ๑,๐๖๓ กองทุน หรือร้อยละ ๔๐.๑๗ มีการจัดเก็บข้อมูลในฐานข้อมูล ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการฝึกอบรมต้นกล้าคุณธรรมสวัสดิการชุมชน บางพื้นที่ เช่น ในภาคใต้ได้นำโปรแกรมขอหนดมาพัฒนาต่อยอดเป็นโปรแกรมฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชน

สำหรับระบบการเงินบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้น ๑,๖๕๖ กองทุน หรือร้อยละ ๙๔.๘๕ สามารถออกรายงานการเงินได้เป็นปัจจุบัน จำนวน ๙๐ กองทุน หรือร้อยละ ๕.๑๕ ไม่สามารถออกรายงานได้เป็นปัจจุบัน (จากที่มีข้อมูลเรื่องนี้ ๑,๗๔๖ กองทุน มีกองทุนที่สรุปยอดบัญชีการเงินเป็นรายปี ๑,๓๒๕ กองทุนและกองทุนที่สรุปยอดบัญชีการเงินเป็นรายเดือน ๑,๔๒๑ กองทุน) ในการรายงานติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนนั้น ๒,๑๐๕ กองทุน หรือร้อยละ ๗๙.๕๕ มีการรายงานผลต่อสมาชิก ๘๘๖ กองทุนหรือร้อยละ ๓๓.๔๘ มีรายงานผลการดำเนินงานต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑,๒๑๕ กองทุนมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ๖๗๒ กองทุนหรือ ร้อยละ ๒๕.๔ มีการติดประกาศรายงานผลการดำเนินงาน

๔. ประเภทสวัสดิการที่จัด จากข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน ๒,๖๕๖ กองทุนมีรายงานผลการสวัสดิการ ๑๓ ประเภท โดยมีสมาชิกที่ได้รับสวัสดิการไปแล้วทั้งหมด ๒๕๑,๔๖๖ ราย รวมเงินที่จ่ายสวัสดิการไปแล้ว ๒๘๕,๓๙๐,๓๖๗ บาท ซึ่งถ้านับจากจำนวนคนที่รับสวัสดิการแล้ว จำนวนผู้รับสวัสดิการการเจ็บป่วย/รักษาพยาบาลมากที่สุด คือ ๑๑๙,๒๑๗ ราย หรือร้อยละ ๔๗.๔๑ รองลงมาเป็นสวัสดิการกรณีเสียชีวิต จำนวน ๒๕,๐๘๗ ราย หรือร้อยละ ๙.๙๘ อันดับ ๓ เป็นสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน ๒๔,๓๙๑ รายหรือร้อยละ ๙.๗ แต่จะจัดลำดับจากจำนวนเงินสวัสดิการแล้ว

ชื่อสวัสดิการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ	จำนวนคน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (กองทุน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับงานศพ	๒,๒๔๕,๓๗๒.๐๐	๐.๗๙	๗๐๘	๐.๒๘	๙๕	๓.๕๙
สวัสดิการกรณีเสียชีวิต	๑๒๑,๗๑๗,๓๓๗.๐๐	๔๒.๖๕	๒๕,๐๘๗	๙.๙๘	๒๒๖๔	๘๕.๕๖
สวัสดิการเกี่ยวกับการเจ็บป่วย/รักษาพยาบาล	๕๗,๘๓๘,๕๑๕.๐๐	๒๐.๒๗	๑๑๙,๒๑๗	๔๗.๔๑	๒๓๙๑	๙๐.๓๖
สวัสดิการเกี่ยวกับเด็กแรกเกิด/คลอดบุตร	๑๐,๐๙๐,๒๗๗.๐๐	๓.๕๔	๑๔,๖๐๘	๕.๘๑	๒๑๑๔	๗๙.๘๙
สวัสดิการคนด้อยโอกาส/คนพิการ	๔,๘๐๖,๘๙๙.๐๐	๑.๖๘	๖,๒๘๕	๒.๕๐	๘๒๙	๓๑.๓๓
สวัสดิการค่าตอบแทนคณะกรรมการ	๑,๔๓๖,๔๗๗.๐๐	๐.๕๐	๑,๑๐๓	๐.๔๔	๖๘	๒.๕๗
สวัสดิการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	๒๙๔,๙๔๐.๐๐	๐.๑๐	๕๕๕	๐.๒๒	๑๐๕	๓.๙๗
สวัสดิการผู้สูงอายุ	๗,๕๓๔,๖๕๖.๐๐	๒.๖๔	๒๔,๓๙๑	๙.๗๐	๘๐๙	๓๐.๕๗
สวัสดิการเพื่อการศึกษา	๙,๕๓๑,๖๐๑.๐๐	๓.๓๔	๑๓,๓๑๓	๕.๒๙	๘๔๓	๓๑.๘๖
สวัสดิการเพื่อที่อยู่อาศัย	๓๐๔,๔๘๐.๐๐	๐.๑๑	๑๕๐	๐.๐๖	๑๐	๐.๓๘
สวัสดิการเพื่อพัฒนาอาชีพ	๒๘,๒๙๐,๙๗๔.๐๐	๙.๙๑	๑๐,๔๙๔	๔.๑๗	๕๕๒	๒๐.๘๖
สวัสดิการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์	๕,๒๑๗,๑๕๐.๐๐	๑.๘๓	๔,๓๙๔	๑.๗๕	๑๖๐	๖.๐๕
สวัสดิการอื่นๆ	๓๖,๐๘๑,๖๘๙.๐๐	๑๒.๖๔	๓๑,๑๖๑	๑๒.๓๙	๘๕๑	๓๒.๑๖
รวมทั้งหมด	๒๘๕,๓๙๐,๓๖๗.๐๐	๑๐๐.๐๐	๒๕๑,๔๖๖.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๑,๐๙๑.๐๐	

จำนวนเงินที่จ่ายสวัสดิการส่วนใหญ่ ๑๒๑.๗๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๔๒.๖๕ จ่ายเป็นสวัสดิการกรณีเสียชีวิต รองลงมาจำนวน ๕๗.๘๔ ล้าน จ่ายกรณีเจ็บป่วย/รักษาพยาบาล ลำดับที่ ๓ จำนวน ๒๘.๒๙ ล้านบาทเป็นสวัสดิการในการประกอบอาชีพ นอกจากการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกแล้ว กองทุนสวัสดิการชุมชนได้จัดสวัสดิการสนับสนุนสาธารณะประโยชน์ในชุมชน เป็นเงินรวม ๕.๒๒ ล้านบาท โดยกองทุนที่สนับสนุน ด้านประเพณีวัฒนธรรมและศาสนา ๑,๕๕๓ กองทุน ด้านกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ๑,๐๙๑ กองทุน ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ๑,๐๓๙ กองทุน ด้านสาธารณะประโยชน์อื่น ๙๕๔ กองทุน ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ๗๑๖ กองทุน

๕. การประสานความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงาน

๕.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล อบจ. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมทบงบประมาณสนับสนุนกองทุนแล้ว ๗๖๘ กองทุน สนับสนุนงบประมาณจัดกิจกรรมต่างๆของกองทุนสวัสดิการ ๙๖๐ กองทุน ให้คำปรึกษาแนะนำ ๑,๙๐๐ กองทุน ให้การสนับสนุนด้านบุคลากรช่วยงานกองทุน ๑,๔๖๗ กองทุน สนับสนุนสถานที่ในการทำงาน/ประชุม ๑,๖๗๗ กองทุน

๕.๒ หน่วยงานรัฐอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ๕๖๖ กองทุน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๑,๗๐๑ กองทุน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ๑๖๙ กองทุน ศูนย์พัฒนาสังคม ๕๙๙ กองทุน สถานีอนามัย ๒๑ กองทุน สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ ๓๓๖ กองทุน สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ๑๐๘ กองทุน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ๕๒๖ กองทุน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ๒๔๒ กองทุน

๖. แผนการดำเนินงานต่อของกองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการมีแผนในการขยายสมาชิกให้ครอบคลุมทั้งตำบล จำนวน ๑,๓๔๗ กองทุน แผนในการจัดกลไกร่วม/ยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด จำนวน ๑๒๕ กองทุน แผนเชื่อมโยงหน่วยงานภาคีในท้องถิ่น จำนวน ๒๓๐ กองทุน แผนในการพัฒนาแผนงานและงบประมาณของกองทุน จำนวน ๔๖๘ กองทุน แผนพัฒนาระดับความรู้ให้กับคณะกรรมการและสมาชิก จำนวน ๗๓๒ กองทุน แผนพัฒนาระบบการบริหารจัดการกองทุน จำนวน ๕๑๕ กองทุน และแผนในการเพิ่มประเภทการจัดสวัสดิการ จำนวน ๙๗๙ กองทุน

๗. ปัญหาข้อติดขัดในการดำเนินงาน

กองทุนสวัสดิการยังมีปัญหาข้อติดขัดในการดำเนินงานอยู่ในเรื่องกฎระเบียบของกองทุน จำนวน ๑๗๑ กองทุน เรื่องการประสานงาน จำนวน ๕๘๕ กองทุน เรื่องความรู้ความเข้าใจ จำนวน ๑,๔๔๖ กองทุน เรื่องงบประมาณ จำนวน ๔๗๕ กองทุน เรื่องสถานที่และอุปกรณ์ จำนวน ๑๔๔ กองทุน เรื่องการประสานงานกับหน่วยงานระดับจังหวัด จำนวน ๔๖ กองทุน และเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น จำนวน ๑๙๐ กองทุน

๘. ข้อเสนอแนะ

กองทุนสวัสดิการมีข้อเสนอแนะในการพัฒนากองทุนในเรื่องกฎระเบียบกองทุน จำนวน ๒๔๓ กองทุน เรื่องการประชาสัมพันธ์ จำนวน ๓๑๒ กองทุน เรื่องการประสานงาน จำนวน ๓๗๔ กองทุน เรื่องการอบรมพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการและสมาชิก จำนวน ๓๑๘ กองทุน เรื่องงบประมาณ จำนวน ๕๔๙ กองทุน เรื่องสถานที่และอุปกรณ์ ๒๘ กองทุน เรื่องการประสานงานกับหน่วยงานระดับจังหวัด จำนวน ๑๙๑ กองทุน เรื่องการประสานงานกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น จำนวน ๑๙๓ กองทุน และเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานระดับชาติ จำนวน ๒๔๑ กองทุน

๓. การขยายบทบาทการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน

นอกจากกองทุนสวัสดิการชุมชนจะได้จัดสวัสดิการพื้นฐานตามระเบียบกติกาของกองทุนในการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกที่ได้มีการดำเนินการมาก่อนแล้ว ได้แก่ การจัดสวัสดิการเด็กแรกเกิด ทุนการศึกษา ทุนเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล การช่วยเหลือชีวิต งานศพ หรือสวัสดิการอื่นตามที่กติกาของกองทุนสวัสดิการนั้นๆ ในช่วงปีที่ผ่านมา มีกองทุนสวัสดิการได้ขยายไปสู่การช่วยเหลือกันในเรื่องอื่นๆ ตลอดจนเป็นฐานหรือแกนในการเชื่อมโยงงานพัฒนาโดยพื้นที่เป็นตัวตั้ง หรือชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ได้แก่

๑.) สวัสดิการชุมชนเป็นฐานในการเชื่อมโยง “คน” และงานพัฒนาด้านต่างๆในชุมชน ที่จะนำไปสู่ “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” การที่ชุมชนได้มาร่วมกันคิดร่วมกันสร้างสวัสดิการชุมชนตามฐานทุนต่างๆที่มีอยู่ของชุมชน ทั้งที่เป็นทุนทางสังคม วัฒนธรรม ที่ยึดโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทุนที่เป็นตัวเงินที่มาจากการออมร่วมกันของคนในชุมชน แล้วชุมชนสามารถนำมาบริหารจัดการได้ตามกติกาข้อตกลงร่วมกันของสมาชิก/คนในชุมชน นำความรู้ประสบการณ์จากผู้นำอาวุโสถ่ายทอดสู่ผู้นำรุ่นใหม่ การเรียนรู้ประสบการณ์จากพื้นที่อื่น หรือจากเวทีประชุมสัมมนาาร่วมกัน ที่มีข้อมูลจากภายนอกเข้าเพิ่มเติม รวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก/รัฐบาลที่เป็นไปตามข้อเสนอของชุมชนทำให้ชุมชนมีความเชื่อมั่นในการจัดสวัสดิการชุมชนเพิ่มมากขึ้น และใช้เรื่องสวัสดิการชุมชนซึ่งถือเป็นเรื่อง “เย็น” ที่เป็นประโยชน์ร่วมของคนทั้งชุมชน เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงคนในชุมชน เชื่อมโยงการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขยายสู่กิจกรรมสู่งานพัฒนาด้านต่างๆของชุมชน เป็นฐานสำคัญในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น อย่างเช่น

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากคอก จ.ภูเก็ต ก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๔๙ ปัจจุบันมีสมาชิก ๑,๒๙๗ คน เงินกองทุนสะสม ๑.๔๘ ล้านบาท สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับสวัสดิการในระดับหมู่บ้านจากกลุ่มออมทรัพย์ด้วย นอกเหนือจากการคุ้มครองการเกิด แก่ เจ็บตาย บำรุงศาสนา และการศึกษาของเด็กเล็กแล้ว ยังมีกิจกรรมการเยี่ยมเยียนผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากลำบากทำให้ได้สวัสดิการทางใจที่สำคัญกว่าสิ่งของ มีความก้าวหน้าในการดูแลกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนอยู่ ๓ กลุ่มเป้าหมายคือ การดูแลคนที่ถูกทอดทิ้ง การดูแลกลุ่มคนในวัยทำงาน และการดูแลเด็กเล็กและคนชรา ซึ่งงานสวัสดิการชุมชนจะอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมของตำบลปากคอก เพื่อนำไปสู่การจัดการตนเองของชุมชนในทุกด้านที่ใช้สวัสดิการชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการจัดการตนเองของชุมชนในทุกเรื่องและมีการเชื่อมโยงกัน ทั้งด้านการพัฒนาคน องค์ความรู้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยแผนยุทธศาสตร์ของชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ๒๒ หน่วยงาน ซึ่งทุกหน่วยงานต้องทำงานและสนับสนุนตามแผนของชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองปรือ จ.กาญจนบุรี มีสมาชิกกองทุนกว่า ๖๔๑ คน จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๕๑ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ปัจจุบันจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิก ๓ เรื่องคือ เกิด เจ็บ และเสียชีวิต เนื่องจากยังข้อจำกัดในเรื่องเงินออมและจำนวนสมาชิก แต่กองทุนสวัสดิการชุมชนทำให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนได้แก่การจัดการน้ำโดยชุมชนเพื่อเป็นสวัสดิการร่วมกันของคนและสัตว์เลี้ยง ด้วยการจัดทำฝายเล็กๆ ที่เป็นความร่วมมือของชุมชน โรงเรียน อบต.เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งและการประกอบอาชีพ เมื่อสมาชิกมีอาชีพเสริมก็ไม่ต้องไปขายแรงงานในเมือง

ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชน สภาองค์กรชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ ได้มีการประสานร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยพิบัติอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการจัดการน้ำเพื่อรองรับการขาดแคลนน้ำ โดยมีการสร้างฝายไปแล้ว ๓ ฝาย ซึ่งมีเป้าหมายจะสร้างทั้งหมด ๑๐ ฝาย เพื่อทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้งเป็นรายได้เสริมให้กับประชาชนในพื้นที่ต่อไป โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียม โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึง และประสานความร่วมมือกับอบต. ครู นักเรียน อย่างใกล้ชิด

กองทุนสวัสดิการชุมชนคนพอเพียงตำบลกระเบื้องใหญ่ จ.นครราชสีมา เป็นการสร้างระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชาวตำบลกระเบื้องใหญ่และใกล้เคียง ที่ใช้เงินเป็นเพียงเครื่องมือ สร้างการรวมกลุ่ม แบ่งปันทุกข์-สุขร่วมกัน สร้างพลังชุมชนสู่ความพอเพียง ที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข เป็นการจัดสวัสดิการชุมชนสามารถสอดแทรกไว้ได้ในทุกกิจกรรม ริเริ่มและต่อยอดกันไปเรื่อยภายใต้ความร่วมมือและเห็นชอบร่วมกันของชาวชุมชน ใช้เงินออมของกองทุน เป็น ๓ ส่วน คือ

- ๑.) สร้างสวัสดิการพื้นฐานในยามจำเป็น เช่น เกิด แก่ เจ็บ ตาย
- ๒.) สร้างรายได้ สร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชน เช่น โรงปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพบ้านเตยเพื่อช่วยสมาชิกในชุมชน ในการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร ร้านชุมชนปลอดอบายมุขบ้านกระเบื้องน้อยจัดหาสินค้าที่จำเป็น ในราคาถูกธรรมแก่สมาชิก สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน มีแหล่งจำหน่ายสินค้า กำไรที่ไม่ใช่เพียงตัวเงินแต่เป็นความสงบสุขของชุมชนที่ปราศจากสิ่งมอมเมา ธนากรขยะสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี สร้างรายได้ และสวัสดิการให้แก่สมาชิกในชุมชนได้ (กิจกรรมนี้อยู่ระหว่างชักชวนนักเรียนมาเป็นหลักในการดำเนินการร่วม) สถาบันการเงินชุมชน โดยการสร้างระบบการออมและการใช้เงินสร้างโอกาสแก่สมาชิกด้วยเงินของคนในชุมชนที่มีมากน้อยรวมกัน ไม่ต้องอาศัยการกู้ยืมเงินจากภายนอก ดอกไม้จันทน์งานศพ การเพาะเห็ด เลี้ยงไก่ไข่ และการท่องเที่ยวชุมชน สร้างเครือข่ายที่หลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
- ๓.) การ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรที่เกิดจากความร่วมมือของกองทุนสวัสดิการชุมชน ๓ ตำบล คือ กระเบื้องใหญ่ รังกาใหญ่ ท่าหลวง ในการเชื่อมโยงทุนของแต่ละชุมชน ในการสร้างแหล่งจำหน่ายผลผลิตของชุมชน กิจกรรมข้าวแลกผลไม้กับ เครือข่าย จ.ตราด กิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนที่จัดร่วมกันกับเครือข่ายสวัสดิการในพื้นที่ตำบลกระเบื้องใหญ่ กับ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลมะเกลือใหม่ ตำบลวังไทร (โคราข) ร่วมกับ กองทุนสวัสดิการชุมชนวิหารแดง (สระบุรี)

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลน้ำผุด อ.เมือง จ.ตรัง การจัดการสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ตำบลน้ำผุด มีการขยายงานสวัสดิการชุมชนในหลากหลายรูปแบบนอกจากการจัดสวัสดิการชุมชนพื้นฐานทั่วไปแล้ว ได้เน้นให้ความสำคัญของการสร้างศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาคนทำงานให้พัฒนางานในพื้นที่ต่อไปได้ มีแนวคิดที่ว่า “การมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งดี แต่ต้องไม่ควักเงินในกระเป๋าตัวเองเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนหรือสังคม ดังนั้น คนทำงานต้องได้รับสวัสดิการอย่างเหมาะสมให้เห็นคุณค่าของการทำงานเพื่อส่วนรวม” จากการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนทำให้กลุ่มคนทำงานเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์พัฒนาครอบครัวระดับตำบล ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกับการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อสังคมที่เกิดจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลน้ำผุด ซึ่งได้มีการร่วมกันสร้าง **ฝายแม่ บ้านควนยาง ต.น้ำผุด** โดยกองทุนสวัสดิการฯ สนับสนุนงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์ทำฝายแม่ ได้แก่ หินขนาดใหญ่ ไม้ไผ่ ปูน ทราย เป็นต้น ส่วนศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลน้ำผุดสนับสนุนงบประมาณชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นการขยายเครือข่ายกลุ่มคนทำงานในพื้นที่ให้เกิดการเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ ในระดับตำบลเพื่อพัฒนาหรือบรรเทาความเดือดร้อนของชุมชนเป็นการจัดการตนเองร่วมกันในพื้นที่ตนเอง

นอกจากนี้ ยังการสร้างกิจกรรมพัฒนากลุ่มเฉพาะ เช่น กิจกรรมพัฒนาและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มสมาชิกที่สนใจด้านการสร้างรายได้ ซึ่งอาจเป็นการสร้างรายได้นอกเหนืออาชีพเดิม ให้เสนอโครงการที่จะขอสนับสนุนกองทุนสวัสดิการโดยคณะกรรมการกองทุนฯ จะพิจารณาโครงการจากความเป็นไปได้ของการสร้างรายได้ต่อไปของกลุ่มเหล่านั้นว่ามีตลาดรองรับในอนาคตหรือไม่ มีแนวโน้มจะได้รับเงินทุนคืนและทำให้กลุ่มมีรายได้จนเจือสมาชิกหรือไม่ “เราให้ข้อเสนอแนะกลุ่มเหล่านั้นเพื่อปรับปรุงโครงการให้เห็นว่ามีประโยชน์หรือไม่ หากจะทำต่อไป” หรือการพัฒนากลุ่มหมู่บ้านให้จัดการตนเองในการจัดสวัสดิการหมู่บ้าน โดยไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาเบิกเงินสวัสดิการที่ตำบล หมู่บ้านต่างๆในตำบลน้ำผุดสามารถดำเนินการจากสวัสดิการหมู่บ้านของตนเองได้เลย

ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการมีสมาชิก ๒,๒๐๓ คน จากปีที่ผ่านมาสมาชิก ๑,๕๐๐ คน ถือว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๖ ถ้านับจำนวนสมาชิกที่ครบรอบปีที่ผ่านมา ๑,๐๕๓ คน จำนวนผู้ที่เป็สมาชิกครบรอบปีเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๖๑๑ คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๒.๙ แต่เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในตำบลแล้วจำนวนสมาชิกครอบคลุมประมาณร้อยละ ๒๒ ของประชากร

ทั้งหมด เงินกองสวัสดิการของชุมชนรวม ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เป็นปล่อยให้สมาชิกกู้ยืม ๒๐๐,๐๐๐ บาท) ได้รับสนับสนุนจาก อบต.เพียง ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี แต่อบต.ได้สนับสนุนเรื่องสถานที่ตั้งกองทุน เจ้าหน้าที่ช่วยทำงาน จากกิจกรรมสวัสดิการที่มีในหลายมิติ ทำให้ชุมชนตำบลน้ำผุดได้เป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับจังหวัด ให้พื้นที่อื่นๆ ได้เรียนรู้การดำเนินงานต่างๆ และนำไปปรับใช้ในพื้นที่ตนเอง ซึ่งการขยายผลการดำเนินงานต่างๆ นั้นได้ขับเคลื่อนให้เกิดการ “จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนผู้นำจังหวัดตรัง” เชื่อมโยงคณะทำงานระดับตำบล ขยายผลเพื่อสนับสนุนคนทำงานในพื้นที่ให้มีกำลังใจในการทำงาน ให้คุณค่าแก่คนทำงาน โดยให้รางวัลแก่คนทำงาน เช่น รางวัลผู้สูงอายุดีเด่นที่ทำงานให้แก่พื้นที่ เป็นต้น ยังมีการสมทบทุนกับกองทุนผู้นำฯ นำไปลงทุนธุรกิจเพื่อให้เกิดผลกำไรนำมาสนับสนุนการพัฒนาการจัดการพื้นที่ตนเองในจังหวัดตรังอีกด้วย

๒.) การช่วยเหลือกันในช่วงประสบภัยพิบัติ ซึ่งในปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ ได้เกิดภัยพิบัติขึ้นในหลายพื้นที่เริ่มตั้งแต่ น้ำท่วมจังหวัดนครราชสีมา น้ำท่วมภาคกลาง พายุถล่มและน้ำท่วมภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา พัทลุง และล่าสุดที่เกิดดินโคลนถล่มและน้ำท่วมรุนแรงในพื้นที่ จ.สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง และ พัทลุง กองทุนสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชน ในการช่วยเหลือกันเมื่อประสบภัย ทั้งในส่วนพื้นที่ของตนเอง พื้นที่ตำบลอื่นที่เป็นเครือข่ายทำงานร่วมกัน รวมทั้งข้ามจังหวัด ข้ามภาค อย่างเช่น

- กรณีดินโคลนถล่มและน้ำท่วมในจังหวัดนครศรีธรรมราช คุณบุญโชค สุขบำเพ็ญเล่าให้ฟังว่ามีเครือข่ายสวัสดิการชุมชนได้ร่วมกับเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนพื้นที่กว่า ๓๐ คน เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่หน่วยงานอื่นยังเข้าไม่ถึงโดยการจัดหาน้ำดื่ม อาหาร ของใช้จำเป็น โดยจัดซื้อน้ำจากน้ำดื่มจากกองทุนสวัสดิการชุมชนวัดป่ายาง ซึ่งขายได้ในราคาถูกหรือการไปซื้อของจากร้านค้าบางแห่งก็ได้รับบริจาคมาด้วย รวมทั้งประสานการขอความช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ซึ่งได้มีเครือข่ายสวัสดิการจากพื้นที่อื่น เช่น จ.ภูเก็ต บริจาคเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท เครือข่ายองค์กรชุมชนภาคต่างๆ บริจาคข้าวสาร เครือข่ายชุมชนในพื้นที่คาบสมุทระทั้งพระ จ.สงขลา ซึ่งเคยประสบภัยพายุเมื่อปีที่ผ่านมาแล้วเครือข่ายองค์กรชุมชนจากนครศรีธรรมราชมาช่วยสร้างบ้านก็ได้มอบข้าวสารและของใช้ต่างๆ ให้ นอกจากนี้เครือข่ายได้นำเงินส่วนหนึ่งไปซื้อเรือ ๒ ลำ เพื่อจะทำให้สามารถจัดส่งของให้ผู้ประสบภัยได้สะดวกขึ้น เมื่อน้ำเริ่มลดทางเครือข่ายได้ไปร่วมกันสร้างบ้านพักในพื้นที่ต.กรูชิง แล้ว ๑ หลัง และกำลังจะไปช่วยกันสร้างบ้านที่ต.เขาน้อย อ.สิชล อีก ๔ หลัง

นายทวี ประหยัด เลขาธิการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกรูชิงกล่าวว่า กรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลได้มีการประชุมหารือเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยทันที ใช้งบกลางของกองทุน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ซื้อข้าวปลาอาหารให้ผู้ประสบภัยก่อนที่หน่วยราชการจะเข้าพื้นที่ได้ พร้อมทั้งประสานการช่วยเหลือจากเครือข่ายองค์กรชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เรื่องน้ำดื่มและอาหารแห้ง เมื่อมีหน่วยราชการ เช่น สาธารณสุข และหน่วยงานอื่นๆ ลงพื้นที่ ได้มีการประสานงานเพื่อการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและระยะยาว ปัจจุบันการขาดแคลนน้ำดื่มได้รับการช่วยเหลือมากขึ้น เช่น กระทรวงสาธารณสุขได้มอบเครื่องกรองน้ำให้กับชุมชน ๕๘ เครื่องผ่านสภาองค์กรชุมชนตำบลกรูชิง เพราะจากภาวะดินถล่มทำให้น้ำในตำบลสกปรกไม่สามารถใช้ดื่มได้ สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการช่วยเหลือกันอย่างเท่าเทียมแม้ว่าบางหมู่บ้านไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนก็ตาม ปัจจุบันกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนและสภาองค์กรชุมชนตำบลกรูชิง ได้ช่วยกันสำรวจข้อมูลความเสียหาย เพื่อการวางแผน พื้นที่ชุมชนต่อไป

ตอนนี้ชาวบ้านมีความกังวลว่าพื้นที่ดังกล่าวจะเจอภาวะภูเขาดินถล่มอีกกระลอกหนึ่ง ซึ่งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกรูชิง จะมีบทบาทสำคัญในการใส่ใจดูแลผู้เดือดร้อนอย่างเอื้ออาทร ปัจจุบันมีกองทุนมีสมาชิก ๖๐๘ คน ๘ หมู่บ้านจากพื้นที่ทั้งหมด ๑๑ หมู่บ้าน มีเงินออม ๒๒๐,๐๐๐ กว่าบาท นายทวีระบุว่า เงินกองทุนของเรายังไม่มาก แต่เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อน เพื่อนๆ เครือข่ายสวัสดิการชุมชน สภาองค์กรชุมชนและเครือข่ายอื่นๆ ในจังหวัดต่างก็ช่วยให้กำลังใจและช่วยเหลือเรื่องเฉพาะหน้ากันอย่างเต็มที่เท่าที่จะช่วยได้ เมื่อมีเพื่อนเราจะไม่ขาดแคลนปัญญา นายทวีกล่าว

ส่วนกรณีน้ำท่วมภาคกลางในช่วงปี ๒๕๕๓ นายบุญศรี มณีวงศ์ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย จ.สุพรรณบุรี เล่าให้ฟังว่าช่วงที่น้ำท่วมข้าวที่ปลูกไว้ในนากำลังจะเก็บเกี่ยวได้ คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนจึงได้มีการชวนคุยที่จะหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยการหาทางสูบน้ำออกจากทุ่งนา โดยมีสมาชิกกว่า ๑๐๐ คน มาผัดเปลี่ยนกันวันละ ๓๐-๔๐ คนเพื่อช่วยกันเข็น สูบน้ำออกจากนา โดยใช้เงินจากกองทุนประปาหมู่บ้านในการจัดซื้อน้ำมันเครื่องสูบน้ำ จากนั้นก็ได้เงินซื้อน้ำมันจาก อบต.และอำเภอ โดยไม่ต้องใช้เงินจากกองทุนสวัสดิการ นอกจากที่ช่วยกันระดมคนและออกแรง ทำให้สามารถช่วยให้น้ำข้าวไม่เสียหายกว่า ๒๐๐ ไร่ และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จึงช่วยกันรื้อเขื่อนและปล่อยน้ำเข้าทุ่งเพื่อเป็นพื้นที่รับน้ำช่วยพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป นอกจากการช่วยกันในกรณีน้ำท่วมนายบุญศรีฯ ยังเล่าให้ฟังเพิ่มเติมว่า ในช่วงที่ผ่านมาได้มีแม่ของคนในหมู่บ้านรายหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนแต่ป่วยเป็นโรคไตระยะสุดท้าย ต้องมีการฟอกไตที่บ้าน ซึ่งครอบครัวมีฐานะยากจน กรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน อสม. และ อบต.จึงได้ช่วยกันออกเงิน ต่อเติมห้องที่บ้านเพื่อใช้ฟอกไต โดยใช้เงินจากกองทุนสวัสดิการ ๓,๐๐๐ บาท ช่วยกันบริจาควัสดุอุปกรณ์ในการต่อเติมห้อง โดยที่คณะกรรมการและสมาชิกบางส่วนที่อยู่ใกล้เคียงเห็นร่วมกันว่าควรให้ความช่วยเหลือ จึงได้ดำเนินการไปก่อนแล้วนำมาแจ้งในที่ประชุมทราบในเดือนต่อมา ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการตำบลหนองสาหร่ายมีสมาชิก ๓๐๐ กว่าราย เงินกองทุน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เน้นการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกันในชุมชนมากกว่าที่จะให้เป็นไปตามระเบียบอย่างเดียว

๓) การดูแลคนด้อยโอกาส คนยากจน คนต่างถิ่น กองทุนสวัสดิการชุมชนหลายแห่งได้ขยายการดูแลคนด้อยโอกาส คนยากลำบากในชุมชนได้มากขึ้นเมื่อได้รับงบประมาณเพิ่มจากรัฐบาล หรือบางแห่งให้คนต่างถิ่นที่เข้ามาอยู่อาศัยมีครอบครัวในพื้นที่ แต่ยังไม่เป็นสัญชาติไทย ก็ให้สามารถเข้าร่วมกองทุนได้ แต่ต้องออมเพิ่มมากเพราะเห็นว่าไม่น่าจะสามารถใช้ในส่วนของเงินสมทบจากรัฐได้ อย่างเช่น

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทับพริก อ.ธัญบุรี จ.สระแก้ว

วิจิต คำไกร ได้เล่าให้ว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทับพริก ซึ่งเป็นพื้นที่ติดชายแดนเขมร ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ในช่วงปีที่ผ่านมามีสมาชิก ๕๒๘ คน ปัจจุบันสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๐๐ คน ซึ่งถือว่าเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว เงินกองทุนรวมประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ บาท จากเดิมที่ได้จัดสวัสดิการพื้นฐาน ในปีนี้ได้มีการขยายการจัดสวัสดิการในหลายเรื่องมากขึ้น ในส่วนของสมาชิกก็มีคนเขมรที่เข้ามาทำงานและมีครอบครัวอยู่ที่แต่ไม่มีโอกาสได้รับสวัสดิการจากแหล่งอื่น ถ้าเจ็บป่วยขึ้นมาครอบครัวก็ต้องรับภาระ กองทุนสวัสดิการจึงเปิดให้เข้าเป็นสมาชิกได้ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกที่เป็นคนเขมรประมาณ ๒๐ ราย ในขณะที่สมาชิกคนไทยออมวันละบาท แต่สมาชิกกลุ่มนี้ต้องออมวันละ ๒ บาท เพราะถือว่าไปสามารถได้รับสิทธิการสมทบจากรัฐได้ ทำให้ได้สวัสดิการเช่นเดียวกันสมาชิกทั่วไป

ในส่วนของสมาชิกกองทุนสวัสดิการที่ฐานะยากจน ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง กองทุนสวัสดิการได้ใช้เงินกองทุนไปเช่าที่ดินเพื่อเป็นที่ทำกินสำหรับสมาชิก ๑๘ รายสำหรับปลูกพืชผักอินทรีย์ แล้วให้สมาชิกจ่ายค่าเช่ากับกองทุน นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการยังได้ขยายกิจกรรมสู่ “กองทุนสวัสดิการพยาบาลชุมชน” เพื่อสนับสนุนทุนคนในชุมชนให้เป็นพยาบาลชุมชน โดยคัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีในชุมชนและตั้งใจจะทำงานในชุมชน เพื่อพัฒนาให้มีวิชาชีพและดูแลคนในชุมชนตนเอง “กองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน” มีการจัดอบรมเยาวชนให้สร้างจิตสำนึกสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชนตนเอง จากการที่กองทุนสวัสดิการได้ขยายกิจกรรมไปสู่เด็กและเยาวชนทำให้มีเด็กและเยาวชนเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนมากขึ้น ในส่วนของการประสานการทำงานร่วมกับท้องถิ่นนั้น อบต.ทับพริก ได้สนับสนุนงบประมาณกองทุนสวัสดิการปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากอบต.ต้องจัดสรรงบประมาณในหลายเรื่อง และอบต.ได้สนับสนุนในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ สถานที่ตั้งกลุ่ม เจ้าหน้าที่ช่วยงานเอกสาร ฯลฯ

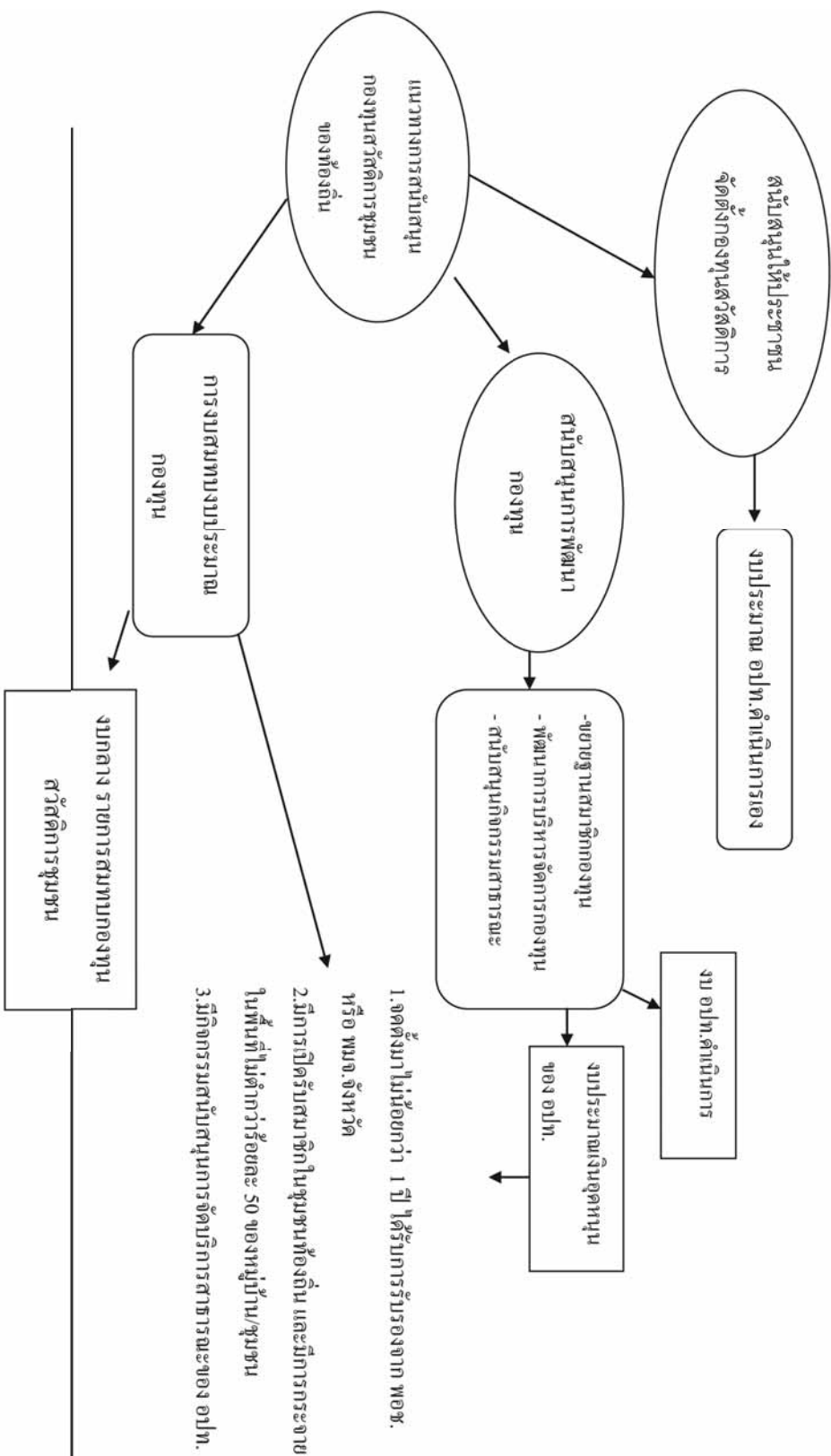
๔. ผล/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตั้งแต่ขบวนการสวัสดิการชุมชนได้เริ่มขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการระดับตำบลที่เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐส่วนกลาง ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน บางแห่งสนับสนุนได้เฉพาะเรื่องสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ หรือสนับสนุนการดำเนินงานพื้นที่อื่น ในขณะที่บางพื้นที่ อบต.ได้ให้การสนับสนุนทั้งในด้านสถานที่ เจ้าหน้าที่ร่วมทำงานกับกองทุนสวัสดิการชุมชน และการสนับสนุนงบประมาณที่เป็นโครงการของกองทุนสวัสดิการชุมชน แต่ยังไม่สามารถจัดเป็นงบประมาณสมทบกองทุนได้ เนื่องจากบางแห่งถูกเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการประจำท้วงติงว่าไม่สามารถสนับสนุนได้ และมีบางแห่งที่ถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เรียกเงินคืน ทำให้ อบต.ไม่กล้าที่จะให้การสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้ง อบต.ส่วนหนึ่งก็มีงบประมาณจำกัด หรือไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ในแผนงาน การสนับสนุนในรูปแบบงบประมาณจึงมีค่อนข้างน้อย

หลังจากที่รัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนสวัสดิการชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมฯจึงได้มีการเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทุกประเภทสามารถสมทบงบประมาณแก่กองทุนสวัสดิการชุมชนได้ตามฐานะการคลังของแต่ละ อบต. หลังจากนั้นกระทรวงมหาดไทยจึงได้มีหนังสือที่ มท ๐๘๙๑.๔/ว ๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม แจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดให้แจ้งเรื่องแนวทางสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พัฒนาทุนทางสังคมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับ อบต.ในการจัดบริการสาธารณะทั้งด้านการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล การจัดการการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง โดยได้รับแนวทางสนับสนุนและสมทบงบประมาณ ทั้งในส่วนของการสนับสนุนให้ประชาชนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน การพัฒนาการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน และการสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งในส่วนองวิธีการงบประมาณนั้นให้จัดตั้งในงบกลางประเภทเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน หากไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ให้พิจารณาโอนจากรายการที่ไม่จำเป็นต้องใช้หรือเหลือจ่ายไปตั้งเป็นงบกลาง ส่วนกรณีอุดหนุนงบประมาณให้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนากองทุน ให้ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยด่วนมากที่ มท.๐๘๐๘.๒/ว๗๔ ลงวันที่ ๘ ม.ค. ๕๓ เรื่องการตั้งงบประมาณรายจ่ายและการใช้จ่ายงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนของ อบต.

หลังจากที่ได้มีหนังสือไปแล้วกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้สรุปผลการดำเนินการเรื่องนี้ ซึ่งได้มีจังหวัดที่รายงานเข้ามา ๔๓ จังหวัด อบต. ๑,๕๘๑ แห่ง สมาชิกกองทุนสวัสดิการ ๔๔๒,๙๐๗ ราย อบต.ได้สนับสนุนการสร้าง ความเข้าใจโดยการประชุมชี้แจง ๕๑๖ อบต. งบประมาณ ๓.๗๙ ล้านบาท ประชุมชี้แจง และศึกษาดูงาน ๘๕ อบต.งบประมาณ ๔.๐๖ ล้านบาท ศึกษาดูงานอย่างเดียว ๑๙ อบต. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและสถานที่ดำเนินงาน ๕๖ อบต.งบประมาณ ๓.๒๗ ล้านบาท จัดกิจกรรมพัฒนาการบริหารจัดการกองทุน ๒๑๑ อบต.งบประมาณ ๔.๐๘ ล้านบาท ชี้แจงสร้างความเข้าใจเพื่อขยายสมาชิกกองทุนให้ครอบคลุม ๓๖๙ อบต. งบประมาณ ๑.๗ ล้านบาท และสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆที่เป็นบริการสาธารณะภายใต้อำนาจหน้าที่ อบต.๑๑๘ อบต. งบประมาณ ๒๑.๖๔ ล้านบาท ส่วนการสมทบงบประมาณ นั้นยังมีค่อนข้างน้อย คือ สมทบกองทุนในปี ๒๕๕๓ อย่างเดียว ๒๔ อบต. งบประมาณ ๑.๕๖ ล้านบาท สมทบงบประมาณในปี ๒๕๕๔ อย่างเดียว ๒๗๗ อบต. งบประมาณ ๒๓.๓๖ ล้านบาท และที่สมทบทั้งสองปี ๑๑๕ อบต. งบประมาณ ๒๑.๖๙ ล้านบาท กำลังเตรียมการ ๘๐ อบต. รวมจำนวน อบต.สนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนแล้ว ๘๖๘ อบต. หรือประมาณร้อยละ ๖๐ ของอบต.ที่ได้รายงานเรื่องนี้ งบประมาณรวมทั้งหมด ๘๕.๗๗ ล้านบาท

แนวทางการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนของ อปท.

จากรายงานสถานะดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เสนอการสนับสนุนงบประมาณในปีที่ ๒ ประมาณ ๔๐๐ กองทุน พบว่าการสนับสนุนจาก อปท.ส่วนใหญ่ยังเป็นการสนับสนุนในลักษณะวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและสถานที่ดำเนินงาน ส่วนที่สมทบกองทุนมีเพียงบางแห่ง และจำนวนเงินน้อยกว่าเงินออมของสมาชิกในรอบปี ยกเว้นกองทุนที่ อปท.เข้ามามีบทบาทหลักในการจัดตั้งและชุนโยบายเรื่องสวัสดิการชุมชนเป็นนโยบายหลักของ อปท. หรือระบุไว้ชัดเจนในข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีอย่างชัดเจน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองหล่ม อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา เป็นกองทุนสวัสดิการที่เริ่มจากฐานองค์กรการเงินชุมชนคือ ธนาคารหมู่บ้าน จากการหนุนเสริมของศูนย์รวมน้ำใจ อ.ดอกคำใต้ แล้วเชื่อมโยงกับเครือข่ายงานพัฒนาต่างๆในตำบล ได้แก่ อสม. อพม. กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มผู้สูงอายุ กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ครู สถานีอนามัย ฯลฯ ทำให้เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นในปี ๒๕๔๙ โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหล่มมีบทบาทสนับสนุนตั้งแต่ต้นเช่นเดียวกัน ทั้งในด้านสถานที่ เจ้าหน้าที่ การช่วยสร้างความเข้าใจ ให้คำปรึกษาแนะนำ ร่วมวางแผน และเริ่มสนับสนุนงบประมาณจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาทตั้งแต่ปีแรก เพราะเห็นความสำคัญของเรื่องสวัสดิการ จากนั้นได้มีการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเป็น ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็น ๑๕๐,๐๐๐ บาทต่อเนื่องทุกปี งบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองหล่มจึงมีที่มาจากเงินออมจากสมาชิกรายละ ๒๐๐ บาท/ปี ผลกำไรจากธนาคารหมู่บ้านและกองทุนหมู่บ้าน อบต.สมทบ และเงินสมทบจากรัฐผ่าน พอช. นอกจากนั้นยังมีการบูรณาการทำงานร่วมกับ กองทุนสุขภาพที่ได้รับการสนับสนุนจาก สปสช.ในอัตรา๔๐บาท/หัวประชากรในตำบล ที่ได้นำมาใช้ในการจัดเวทีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล แล้วนำมาสู่การดูแลรักษาสุขภาพ ออกกำลังกาย ปรับเรื่องอาหารการกิน ทำให้ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลที่เบิกจากกองทุนสวัสดิการลดลงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท การทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองหล่ม จึงเป็นการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างชุมชนที่ใช้กองทุนสวัสดิการและสภาองค์กรชุมชนเป็นแกนในการจัดเวทีปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความเห็น ร่วมกันทั้งในส่วนของท่านที่ ท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐทั้งในระดับพื้นที่ และส่วนกลาง รวมทั้งสถาบันการศึกษา คือมหาวิทยาลัยพะเยา ที่เข้าไปหนุนช่วยเรื่องการวิจัยและจัดการความรู้ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบล ให้คนได้มีสวัสดิการและหลักประกันที่มั่นคงขึ้น เกิดการขยายงานจากเรื่องสุขภาพ สู่การพัฒนาเด็กและเยาวชน และการจัดการทรัพยากร ดูแลรักษาป่าต้นน้ำโดยใช้ฐานวัฒนธรรมเดิม ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองหล่มมีสมาชิก ๒,๙๕๖ ราย ครอบคลุมเกินร้อยละ ๕๐ ของประชากรในตำบลแล้ว เงินกองทุนรวม ๑.๕ ล้านบาท

๕. ผลการจัดกลไกการทำงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนร่วมกันระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐผ่าน คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคมจังหวัด

จากแนวทางการขับเคลื่อนโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนที่ได้มีการออกแบบกลไกการทำงานขับเคลื่อนทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัดที่มีองค์ประกอบมีส่วนร่วมจากเครือข่ายสวัสดิการชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสองระดับ ซึ่งได้เน้นกลไกการทำงานร่วมกันในระดับจังหวัดที่ได้ออกแบบให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้นำสวัสดิการชุมชนเป็นรองประธาน มีฝ่ายเลขานุการร่วมจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และผู้นำสวัสดิการชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนสนับสนุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัด พิจารณากลับกรองกองทุนสวัสดิการที่เสนอรับงบประมาณสมทบ การประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างบูรณาการ รวมทั้งการติดตาม ประเมินผล และการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำงานแนวใหม่ที่ทำให้เครือข่ายสวัสดิการชุมชนมีบทบาทสำคัญโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนที่งานด้านสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยในส่วนของเครือข่ายสวัสดิการชุมชนต่างก็เห็นร่วมกันว่าชุมชนจะต้องพิสูจน์ความสามารถของเครือข่ายสวัสดิการในการทำงานร่วมกับภาครัฐเพื่อให้โครงการสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากการทำงานของชุมชนจนกลายเป็นนโยบายรัฐได้จนเกิดผลสำเร็จ มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับ เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีคุณภาพ สมาชิกและผู้ด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึงและขยายฐานสมาชิกในระดับพื้นที่ได้อย่างกว้างขวาง

ผลการทำงานของคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชนจังหวัด ในช่วงแรกค่อนข้างมีปัญหาข้อติดขัดในหลายจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่ไม่ค่อยมีประสบการณ์การทำงานร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ที่เป็นการบริหารจัดการร่วมกันมาก่อน รวมทั้งวัฒนธรรมการทำงานที่ค่อนข้างจะแตกต่างกันอย่างชัดเจน ปัญหาสำคัญในการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การบริหารงบประมาณในการดำเนินงานที่ภาคชุมชนต้องการให้มีความคล่องตัวในการทำงานแต่ภาครัฐต้องทำให้ถูกต้องตามระเบียบ ทำให้บางแห่งไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณไปขับเคลื่อนงานได้ การจัดประชุมที่หลายแห่งนัดหมายประธานได้ค่อนข้างยาก/มีเวลาจำกัด กรรมการไม่ได้รับรู้เข้าใจสวัสดิการชุมชนมาก่อน และไม่คอยได้หาวิธีการที่จะทำให้เกิดความเข้าใจเจตนารมณ์/สาระสำคัญของสวัสดิการชุมชน การประชุมที่มีเวลาจำกัดส่วนใหญ่ต้องเร่งกลั่นกรองกองทุนที่จะเสนอพิจารณาขอรับงบประมาณเป็นหลัก ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมการประชุมร่วมระหว่างผู้นำชุมชนกับเจ้าหน้าที่ พมจ.ที่เป็นเลขานุการร่วม กรรมการที่ได้การแต่งตั้งบางส่วนไม่ค่อยได้เข้าประชุม กรรมการจากผู้แทนชุมชนที่เสนอชื่อตั้งแต่ช่วงแรกบางส่วนไม่ได้เป็นผู้มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระดับพื้นที่หรือทำงานเฉพาะในส่วนของการร่วมประชุมอย่างเดียวแต่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ ฯลฯ ทำให้ต้องมีการปรับตัว และติดตามหนุนช่วยเพื่อคลี่คลายปัญหาข้อติดขัดในหลายวิธี ทั้งการจัดประชุมร่วมกันที่ส่วนกลางโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ การจัดสัมมนาสร้างความเข้าใจในระดับภาค รวมทั้งการร่วมกันไปช่วยคลี่คลายข้อติดขัดในบางจังหวัด ซึ่งในช่วงหลังส่วนใหญ่มีการปรับตัวในการทำงานร่วมกันมากขึ้น ยอมรับในข้อแตกต่างของวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละภาคส่วน การหันมาใช้จุดแข็งทั้งของภาคชุมชนและภาครัฐมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานโดยยึดเป้าหมายหลักร่วมกันเป็นสำคัญ ตัวอย่างผลการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัดที่แสดงให้เห็นถึงพลังขับเคลื่อนที่มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นในระดับจังหวัดอย่างเช่น

■ **จังหวัดสงขลา** คุณโมกศักดิ์ ยอดแก้วให้ข้อมูลความคืบหน้าการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดสงขลาว่า ในปีที่ผ่านมาได้มีเรื่องที่ริเริ่มใหม่ๆ หลายเรื่องอย่างเช่น การสร้างข้อตกลงร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ในการที่จะให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นผู้จ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุรายละ ๒,๐๐๐ บาทไปก่อน ซึ่งที่ผ่านมาชาวบ้านต้องรอนานจึงได้เบิกจากกระทรวง กองทุนสวัสดิการจึงได้จ่ายเงินส่วนนี้ไปพร้อมกับการจ่ายสวัสดิการแล้วค่อยรวบรวมเพื่อเบิกคืนจากกระทรวงต่อไป ซึ่งปีที่ผ่านมาได้ทำไป ๑๗ ราย เป็นเงินประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ตอนนี้ได้มีการหารือเบื้องต้นที่จะเสนอให้กองทุนสวัสดิการเป็นผู้จ่ายเบี้ยยังชีพแทน และจะทำความร่วมมือกับกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในการร่วมทุนกันให้นักเรียน นักศึกษากู้ยืมเรียน โดยกองทุนสวัสดิการจะเป็นผู้จัดเก็บคืนรายเดือน นอกจากนี้ได้มีพื้นที่ทดลองนำร่องสำรวจความต้องการใช้สินค้าต่างๆ เพื่อกองทุนสวัสดิการจะเป็นผู้ประสานจัดซื้อจากร้านค้าส่งแล้วนำมาจ่ายให้สมาชิกในวันส่งเงินออม

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการครอบคลุมทั้งจังหวัด ปัจจุบันมีกองทุนสวัสดิการชุมชน ๑๔๐ กองทุน สมาชิกรวม ๒๐๐,๐๐๐ ราย จากปีที่ผ่านมามีสมาชิกรวม ๑๗๐,๐๐๐ ราย เติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗.๖๔ มีเงินกองทุนสวัสดิการสะสมรวมทั้งหมด ๒๑๒ ล้านบาท เป็นเงินคงเหลือรวม ๑๔๖ ล้านบาท ในส่วนของกองทุนชุมชน ๑๗๒ ล้านบาท เงินคงเหลือในส่วนของกองทุนชุมชน ๑๑๒ ล้านบาท เงินที่ได้รับสมทบจากรัฐ ๔๓ ล้านบาท คงเหลือ ๓๕ ล้านบาท ได้มีการจดทะเบียนเป็นสมาคม เป็นจังหวัดที่เสนอรับงบประมาณปีที่ ๒ แล้ว ๑๐๐ กองทุน สมาชิกรวม ๑๗๐,๐๐๓ ราย เป็นสมาชิกที่ครบสองปี ๑๓๘,๗๙๐ ราย จากสมาชิกที่ครบปีในปีแรก ๑๐๐,๓๘๐ ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๘.๒

■ **จังหวัดมุกดาหาร** เป็นจังหวัดที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนแล้ว ๕๐ พื้นที่จากจำนวนอปท. ๕๒ แห่งผ่านเกณฑ์คุณภาพและได้รับอนุมัติงบประมาณสมทบแล้ว ๒๒ กองทุน งบประมาณ ๑.๘๑ ล้านบาท ได้ใช้เรื่องสวัสดิการเป็นหลักในการขับเคลื่อนงานพัฒนาจากฐานรากเพื่อปฏิรูปประเทศไทย โดยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการจัดเวทีธรรมนูญ “รัฐร่วมราษฎร” ปฏิรูปคนมุกดาหาร สู่สวัสดิการถ้วนหน้า ๒๕๕๕ ที่ได้ประกาศธรรมนูญฯ ว่า “คนมุกดาหาร ๓๓๘,๐๔๘ คน สามัคคี หลุดหนี้ สุขภาพดี มีเวลา ใฝ่ศึกษา เป็นประชาธิปไตย ออมเพื่อใจ ด้วยหัวใจสวัสดิการชุมชน”

ตัวอย่างจังหวัดที่มีรูปธรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ตามโครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการควบคุมกระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด ซึ่งมีทีมงานร่วมทั้งในส่วนของผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ พมจ. ที่เป็นฝ่ายเลขานุการร่วมของคณะกรรมการ และภาควิชาการ/ภาคประชาสังคมในจังหวัด รวม ๑๑ จังหวัด มีจุดเด่นในมิติต่างๆ เช่น

■ **จังหวัดพะเยา** เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้เป็นการเปิดพื้นที่ นำประเด็นสวัสดิการเป็นเครื่องมือการพัฒนา ประสานไปสู่งานพัฒนาต่างๆ โดยการใช้สวัสดิการเป็นฐาน ในการพัฒนากลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับชุมชนในลักษณะการบูรณาการโดยพื้นที่เป็นตัวตั้ง เป็นจังหวัดบูรณาการด้านสวัสดิการ ทำให้จังหวัดได้รับรางวัลจาก กพร. ด้านการมีส่วนร่วม ทีมงานจ.พะเยาเชื่อมั่นว่าถ้าหากใช้เรื่องสวัสดิการในการบูรณาการงานพัฒนาด้านต่างๆ ในระดับพื้นที่ตำบล จะทำให้เกิดการเรียนรู้เชื่อมโยง มาสู่จังหวัด และเป็นจังหวัดเรียนรู้ สู่สังคมสวัสดิการ ในช่วงต่อไป รวมทั้งมหาวิทยาลัยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย ควบคู่กับการทำงานขับเคลื่อนสวัสดิการทั้งในระดับจังหวัดและตำบล ซึ่งกองทุนสวัสดิการในระดับตำบลหลายแห่งมีฐานองค์กรการเงินทั้งในส่วนของธนาคารหมู่บ้านและกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เกิดการบูรณาทุนในการทำงานร่วมกันรวมทั้งกองทุนจากภายนอก เช่น กองทุนสปสช. ฯลฯ

■ **จังหวัดกำแพงเพชร** มีจุดเด่นในการสร้างทีมงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนโดยใช้ฐานพื้นที่อำเภอในการทำงาน การเป็นหุ้นส่วนทุกภาคส่วนหน่วย (มีการทำ MOU) ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาในระดับพื้นที่ร่วมกัน ทั้งในส่วน ของ พมจ. กสศ.พัฒนาชุมชน สาธารณสุข มีการทำแผนงานสวัสดิการร่วมกัน พมจ. เป็นสื่อกลางในการทำงานแบบหุ้น ส่วนร่วมกัน ในส่วนของเครือข่ายชุมชนก็เคลื่อนงานสวัสดิการควบคู่กับสภาองค์กรชุมชน รวมทั้งการใช้การจัดงานสมัชชา สวัสดิการชุมชน พิธีมอบเงินกองทุนสวัสดิการ เพื่อเผยแพร่สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว

■ **จังหวัดนครนายก** เข้าใจในเรื่องการจัดสวัสดิการมากขึ้น มีการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างกองทุนสวัสดิการ ชุมชนกับกองทุนสุขภาพตำบล สปสช. เกิดกองทุนสวัสดิการ ๓๕ ตำบลจาก ๔๐ ตำบล อปท.ร่วมทำงานสวัสดิการกับ กองทุนสวัสดิการชุมชนให้ชุมชนเป็นหลักในการจัดการสวัสดิการ การมาร่วมทำกองทุนสวัสดิการทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้ หน้าที่ได้โดยไม่ใช้เงินส่วนตัวช่วยงานชาวบ้าน เป็นการเชื่อมโยงการทำงานพื้นที่ลดภาระงานผู้นำ การใช้สภาองค์กรชุมชน เป็นฐานงานในการเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ การทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผ่านชมรมอบต.จังหวัด และ มีนายกอปท.อยู่ในทีมงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนคณะทำงานเลขานุการงานข้อมูลและบัญชีนอกจากทำงานใน ระดับจังหวัดแล้ว ยังได้เข้าไปหนุนช่วยพัฒนางานข้อมูลและการจัดทำบัญชีในระดับตำบลด้วย

■ **จังหวัดราชบุรี** ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญ ใช้โอกาสตั้งแต่การได้นำเสนอในการประชุมทางไกลที่ ทำเนียบรัฐบาลเมื่อปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ และใช้ โครงการ “ผู้ว่าพบชุมชน” โดยลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อสร้างความ รู้ความเข้าใจเรื่องสวัสดิการ ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ง่ายมากขึ้น คณะกรรมการระดับจังหวัดในการขับเคลื่อน มีการแบ่ง บทบาทหน้าที่ รวมทั้งการบูรณาการงบประมาณระหว่างงบประมาณจากโครงการสนับสนุนสวัสดิการ กับงบประมาณของ หน่วยงาน ในการทำงาน สร้างเครือข่ายการทำงาน วิธีการขยายและหนุนช่วยกองทุนในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้บ. กสจ.ในการศึกษาดูงาน มีกลไกการติดตามสนับสนุน นำปัญหาข้อติดขัดมารายงานหาทางแก้ไขร่วมกันในที่ ประชุมคณะกรรมการ

■ **จังหวัดเชียงใหม่** พมจ.เชียงใหม่ เป็นกรรมการสวัสดิการระดับชาติ เข้าใจเรื่องสวัสดิการและแนวทางการ ขับเคลื่อนเป็นอย่างดี สามารถให้ข้อมูลข่าวสาร ช่วยคลี่คลายข้อติดขัด และมีการติดตามการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่อย่าง ไกล่ลี้ชิด คณะกรรมการขับเคลื่อนงานสวัสดิการร่วมระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ สมดุล ลงตัว หน่วยงานต่างๆใน กระทรวง พม.ร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง มีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับตำบล และให้เกิดแนวทางในการเข้าถึงโครงการสมทบ กองทุนสวัสดิการของรัฐ และเวทีพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ที่ได้รับงบประมาณ สมทบตามมติคณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและกำหนดทิศทางในการดำเนิน กิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

■ **จังหวัดสิงห์บุรี** เป็นจังหวัดที่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนครอบคลุมทุกท้องถิ่นแล้ว แผนการทำงาน ได้เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพกองทุนมากขึ้น มีจุดเด่นในการบูรณาการทำงานและงบประมาณในการทำงานร่วมกัน เช่น ในเรื่องส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรสวัสดิการชุมชน กับการส่งเสริมพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน การใช้งบประมาณใน การศึกษาดูงานร่วมกัน ฯลฯ การเตรียมการจัดประชุมคณะกรรมการจังหวัดที่ฝ่ายเลขานุการร่วมกันและไปพบประธาน เพื่อทำความเข้าใจเรื่องสาระสำคัญของวาระการประชุมก่อนการประชุมและไม่แทรกเรื่องพิจารณาโดยที่ยังไม่พร้อมหรือมา เสนอในการประชุม

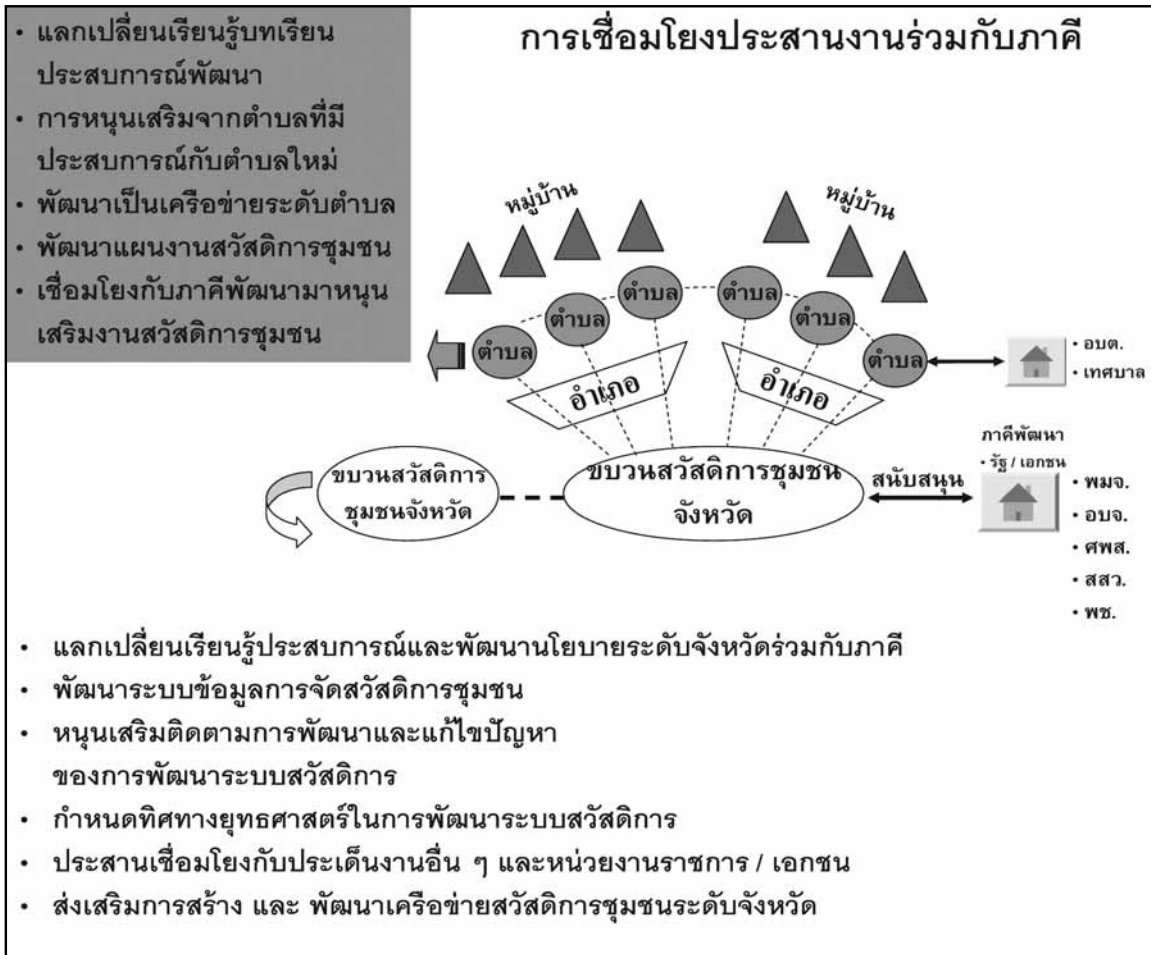
■ **จังหวัดพังงา** เป็นนวัตกรรมการทำงานร่วมระหว่างภาคชุมชนกับภาครัฐ ที่มีการกำหนดโครงสร้างการทำงานและทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เป็นทีมงานที่ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด สามารถถกเถียงในเรื่องที่เห็นแตกต่างจนได้ข้อสรุป เกิดการบูรณาการที่เป็นรูปแบบ เชื่อมท้องถิ่นจังหวัด เปิดพื้นที่การเรียนรู้เรื่องสวัสดิการพมจ. เป็นผู้ประสานงานให้เกิดการดำเนินการ มีการตั้งเป้าหมายร่วม จ.พังงาต้องมีสวัสดิการชุมชนครบถ้วนในปี ๒๕๕๕ ใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาสวัสดิการสังคม มีการบูรณาการงบประมาณพัฒนาจังหวัดมาสนับสนุนสวัสดิการ

■ **จังหวัดชุมพร** จัดให้มีเวทีสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ โดยเชิญนายอำเภอ พัฒนาการอำเภอ กำนัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล และผู้แทนองค์กรชุมชนที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนแล้วมาประชุมสร้างความเข้าใจร่วมกัน

■ **จังหวัดอุดรธานี** ทำงานร่วมในลักษณะภาคประชาชนเป็นผู้ประสานงานภาครัฐเข้ามาทำงาน ใช้การประชุมเป็นเครื่องมือการทำงานเพื่อรับรู้ร่วมกัน การติดตามการดำเนินงาน และแผนงาน ทาง พมจ.สามารถเชื่อมโยงการทำงานเรื่องสวัสดิการชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ เป็นการทำงานพื้นที่ควบคู่กันไป งานภาครัฐไปสู่เป้าหมายได้ตรงมาก ใช้การจัดเวทีกองทุนสวัสดิการชุมชน พบนายก อบต.เพื่อสร้างความเข้าใจร่วม ต.ศรีสุทโธ ที่เป็นพื้นที่ต้นแบบมีสมาชิกกว่า ๔ พันคน ได้รับงบประมาณกว่าล้านบาท ทำให้เกิดตื่นตัวและมีเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอุดรธานี ร่วมกันทำงานหนุนเสริมกันเอง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านบัญชีการเงินให้เปิดเผย โปร่งใส ได้ร่วมกันพัฒนาแผนการขับเคลื่อนงานร่วมกัน นำเสนอให้คณะกรรมการฯจังหวัดอนุมัติในครั้งเดียวและมีรายงานความคืบหน้าการทำงานและการใช้งบประมาณในที่ประชุมต่อเนื่องทำให้ไม่มีข้อติดขัดในการเบิกงบประมาณทำงาน

■ **จังหวัดอุบลราชธานี** เน้นการลงศึกษาพื้นที่ระดับตำบลที่กองทุนเกิดแนวทางการขยายฐานงานด้านสวัสดิการที่มากกว่าเกิด แก่ เจ็บตาย และนำไปสู่มิติการพัฒนาด้านอื่นๆ ในระดับตำบล เช่น การประกอบอาชีพ ช่วยผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื้อ สาธารณประโยชน์ต่างๆ เกิดการสังเคราะห์ชุดประสบการณ์ / บทเรียนที่หลากหลายซึ่งเป็นฐานการจัดสวัสดิการชุมชน ส่งผลในแง่การสร้างพื้นที่รูปธรรม ขยายความรู้

แผนผังแสดงการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับภาคี

ซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวพบว่าเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กลไกขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดสามารถบรรลุผลสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ได้แก่

เงื่อนไขเกี่ยวกับแกนนำชุมชน

๑. มีฐานการทำงานของเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็ง มีแกนนำที่สามารถสื่อสาร หลักการแนวคิด ได้อย่างชัดเจนทั้งต่อที่ประชุมระดับจังหวัด และต่อสาธารณะ
๒. มีเวทีพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการของเครือข่ายสวัสดิการชุมชน คณะกรรมการและหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง และมีการลงพื้นที่ขับเคลื่อนงานสวัสดิการต่อเนื่องไม่ใช่เฉพาะการประชุมคณะกรรมการ
๓. มีการปรึกษาหารือรอบ สร้างความสัมพันธ์ในการทำงานกับภาครัฐใกล้ชิดต่อเนื่อง
๔. มีผู้ประสานงานของชุมชน ที่มุ่งมั่นเสียสละ มีจิตสาธารณะ ที่สำคัญคือ เป็นบุคคลที่เปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นภาคส่วนอื่นๆ และเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย จุดแข็งจุดอ่อนของภาครัฐ และอดทนต่อการรอคอยหรือคำวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆได้

เงื่อนไขสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

๑. เมื่อมาทำงานร่วมกันแล้ว กลไกคณะกรรมการ จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายของงานที่ชัดเจน และมีระบบข้อมูลรายงานความก้าวหน้าที่ต้องได้ร่วมกัน
๒. มีการทำงานที่ต่อเนื่อง จริงจัง โดยเครือข่ายชุมชน จะต้องทำงานเชิงรุก ให้ภาคส่วนอื่นๆ ได้เห็นถึงความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะทำงาน โดยแท้จริง
๓. ให้การทำงานเป็นเรื่องที่หน่วยงาน และภาคส่วนต่างๆ ที่เข้าร่วม ได้รับประโยชน์ร่วมจากการทำงานร่วมกัน โดยทุกฝ่ายได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม
๔. มีการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงาน ที่สนับสนุนกันและกัน
๕. มีการจัดการระบบงบประมาณที่สามารถตอบสนองและใช้ดำเนินการเพื่อเคลื่อนไหว สนับสนุนการปฏิบัติงานของทีมงานต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องตัว โดยไม่ติดขัดเกี่ยวกับระบบการใช้งบประมาณ

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อเสนอแนะในการทำงานของกลไกขับเคลื่อนจังหวัด

จุดแข็งของกลไกการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด

- ๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด มีความหลากหลาย แบ่งเป็นคณะกรรมการชุดต่างๆ ส่วนที่มาจากภาคชุมชนมีความเข้มแข็ง ภาคหน่วยงานก็มีประสบการณ์ทำงานร่วมกับชุมชน
- ๒) สวัสดิการชุมชนเป็นเรื่องร่วมกันของหลายหน่วยงาน เป็นฐานการทำงานในหลายๆ เรื่อง และเกิดประโยชน์ร่วมกันในจังหวัด คนสามารถเข้าร่วมได้ง่ายเมื่อเทียบกับประเด็นงานพัฒนาอื่นๆ
- ๓) กลไกขับเคลื่อนระดับจังหวัดเป็นพื้นที่สื่อสารงานประเด็นอื่นๆ อย่างกว้างขวาง เป็นช่องทางในการเชื่อมโยงกองทุน และการใช้งบประมาณจากแหล่งงบประมาณในจังหวัด เช่น การจัดทำแผนจังหวัด และยุทธศาสตร์จังหวัด

จุดอ่อนของกลไกการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด

- ๑) กรรมการบางส่วนไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ของสวัสดิการชุมชน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี ผนึกพลังทำงานร่วมกัน” ในการประชุมส่วนใหญ่เน้นที่การถกแถลงกองทุนเพื่อเสนอสมทบงบประมาณ
- ๒) ขาดการสร้างการเรียนรู้ และสร้างการยอมรับในการทำงานแบบหุ้นส่วนการพัฒนาที่ภาคชุมชนและหน่วยงานภาครัฐร่วมมือกันเป็นทีมงานร่วมกัน
- ๓) หน่วยงานภาคี บางหน่วยงาน ติดขัดเรื่องระเบียบ คำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัด
- ๔) ขาดการจัดกลไกที่จะขับเคลื่อนในเชิงยุทธศาสตร์โดยควรจะมีองค์ประกอบทั้ง ๓ ด้านคือ ยุทธศาสตร์ ดำเนินการ และติดตาม

โอกาสในการทำงานขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด

- ๑) มีนโยบายระดับชาติและระดับจังหวัด ส่งเสริมเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชน
- ๒) ผู้ว่าราชการและรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ
- ๓) มีพื้นที่ในการสื่อสารการทำงาน ๒ ฝ่ายระหว่างภาคชุมชนกับภาคราชการในจังหวัด
- ๔) มีการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยงบประมาณของรัฐและท้องถิ่น
- ๕) สร้างโอกาสการยอมรับซึ่งกันและกันของภาคประชาชนกับหน่วยงานราชการและท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะแนวทางการทำงานของกลไกการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

- ๑) การสร้างทีมงานของชาวบ้าน
 - ๑.๑) เริ่มจากการทบทวนหรือประเมินองค์ประกอบคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ในส่วนของชาวบ้านว่าทำงานอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และสามารถปรับเปลี่ยนตัวแทนชาวบ้านที่เป็นกรรมการได้อย่างเหมาะสม

๑.๒) สร้างทีมชาวบ้านให้มีบทบาทในระดับจังหวัด เป็นเจ้าภาพและเป็นบทบาทที่มากกว่าการประชุม
๑.๓) สร้างทีมงานของชาวบ้านที่กระจายเป็นเครือข่ายคนทำงานลงไปยังอำเภอและตำบล สร้างทีมงานรุ่นใหม่ๆเข้าร่วมเรียนรู้กับกลไกขับเคลื่อน

๑.๔) คุณลักษณะของทีมทำงานชาวบ้าน ต้องสามารถอธิบายเจตนารมณ์ของสวัสดิการชุมชน สร้างความเข้าใจได้ถูกต้อง มีทัศนคติเชิงบวก ไม่นำไปสู่ความขัดแย้ง เปิดกว้างทางความคิด “ผู้นำต้องกล้าแต่ไม่เกรง ให้ความสำคัญกับภาคีพัฒนา”

๒) การจัดทีมทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานราชการ

๒.๑) จัดทีมทำงานร่วมระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานภาคีที่หลากหลาย อาทิ พัฒนาสังคม พัฒนาชุมชน สาธารณสุข

๒.๒) การจัดทีมทำงานร่วมกันของกองเลขาจังหวัด เพื่อทำงานนอกรอบ (เตรียมความพร้อม) ก่อนการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ

๒.๓) การทบทวนตำแหน่งกรรมการและเสนอให้ปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔) สร้างทัศนคติในการทำงานเป็นทีมจังหวัดร่วมกัน ตระหนักถึงปัญหาและหาทางแก้ไข ตลอดจนหาข้อตกลงร่วมกันในลักษณะเป็นเจ้าของร่วมกัน

๒.๕) เชื่อมโยงการทำงานกับประเด็นการพัฒนาอื่นๆ เช่น สภาองค์กรชุมชน ทรัพยากร และขยายงานลงไปในระดับอำเภอและระดับตำบล

๓) การจัดประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ

๓.๑) การเตรียมการประชุม ควรมีระบบการเตรียมประชุมโดย

(๑) มีกองเลขาเตรียมการ ทั้งเตรียมเนื้อหาและเตรียมบทบาท อาทิ “ให้บทบาทพมจ.ประสานจังหวัด ประสานผู้ว่าฯ เสนอแนะต่อประธานกรรมการในเรื่องสำคัญๆ และให้ภาคชาวบ้านเป็นฝ่ายเตรียมข้อมูล/เนื้อหาในการประชุม เป็นต้น

(๒) การจัดวาระการประชุม ควรมีการกำหนดวาระประจำ ได้แก่ วาระเรื่องการรายงานความคืบหน้าการบริหารจัดการงบประมาณ และเรื่องการติดตามความคืบหน้าการทำงาน การนำเสนอกรณีตัวอย่างกองทุนสวัสดิการที่ได้รับสมทบงบประมาณไปแล้วเพื่อเรียนรู้ร่วมกันครั้งละ ๑ กรณี

๓.๒) สร้างระบบการรายงานให้เป็นปกติ การแจ้งมติที่ประชุมให้รวดเร็วก่อนการประชุมครั้งต่อไป

๔) การจัดระบบงบประมาณ

ควรหาวิธีการคลี่คลายปัญหาระบบงบประมาณไม่ให้ติดขัดในการดำเนินกิจกรรม สร้างเงื่อนไขในการบริหารจัดการงบประมาณบนความสอดคล้อง และความเข้าใจต่อหน้าที่ของแต่ละฝ่าย โดยมีข้อเสนอ ดังนี้

๔.๑) ให้อำนาจกับคณะกรรมการขับเคลื่อนจังหวัดในการออกมติเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณกลาง

๔.๒) คณะกรรมการขับเคลื่อนจังหวัดจัดทำแผนงบประมาณประจำปี เพื่อเสนอให้ที่ประชุมเห็นชอบแผนและงบประมาณรวม แทนการเสนอเป็นครั้งๆ

๔.๓) กองเลขาจัดทำรายงานการใช้งบประมาณต่อที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ทุกสามเดือน

๕) การจัดสรุปบทเรียนการทำงาน

คณะกรรมการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด ควรจะจัดให้มีการสรุปบทเรียนการทำงานขึ้น โดยอาจจัดให้มีในทุกๆสามเดือน และจัดทำเป็นรายงานเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

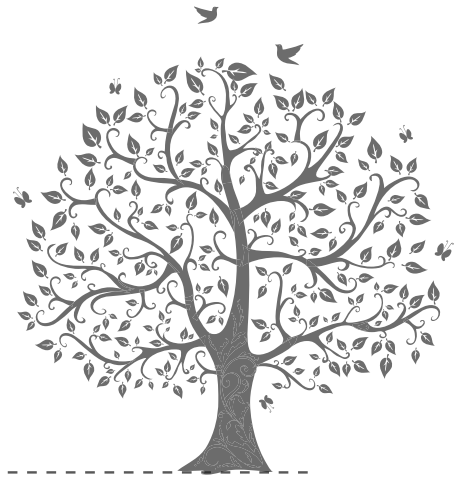
ส่วนที่ ๕

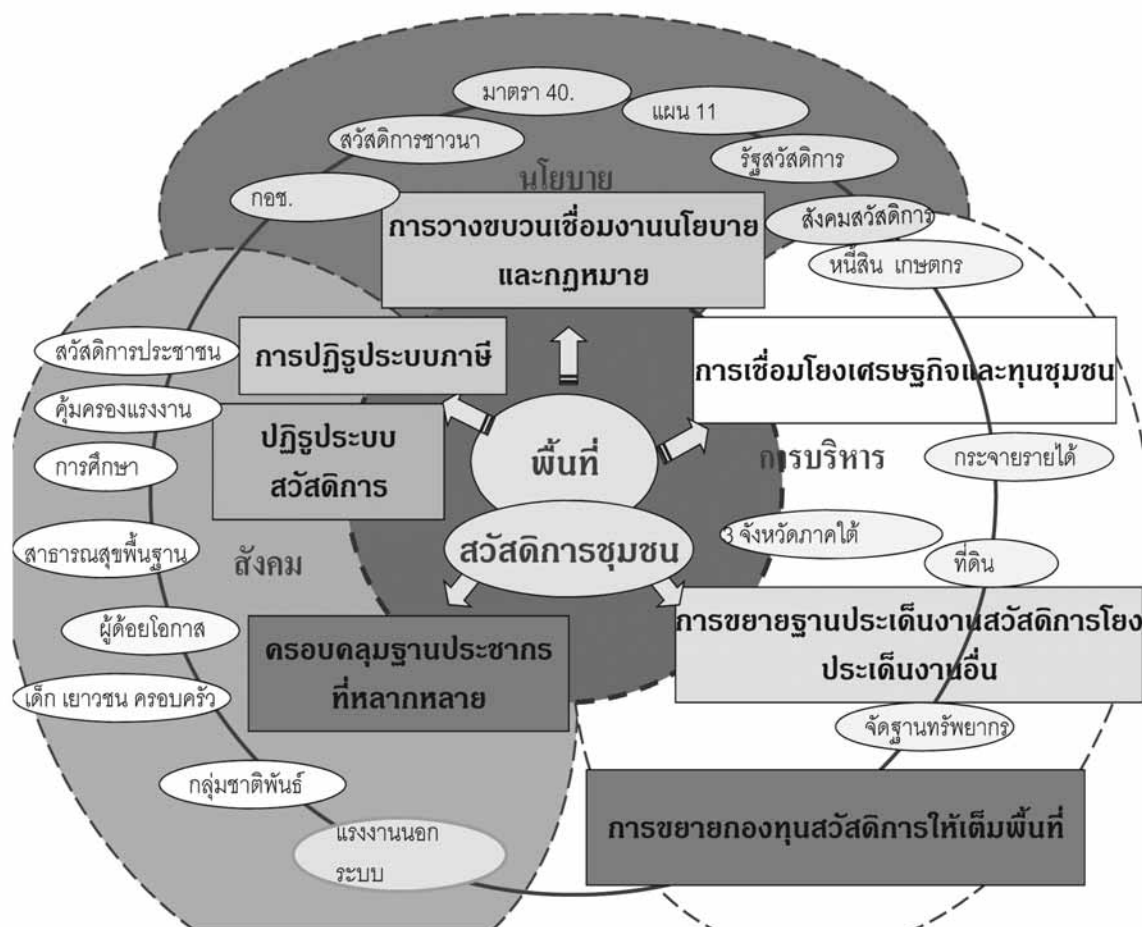
ทิศทางการขับเคลื่อน
สวัสดิการชุมชนในช่วงต่อไป

ส่วนที่ ๔

ทิศทางการขับเคลื่อน สวัสดิการชุมชนในช่วงต่อไป

ในการวางทิศทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนในช่วงต่อไป นอกจากมาจากการวิเคราะห์ผลการขับเคลื่อนปัญหาข้อจำกัดต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมาแล้ว สถานการณ์ภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชนในหลายๆ เรื่องทั้งที่เป็นนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนการตั้งเป้าหมายสู่สังคมสวัสดิการในปี ๒๕๖๐ ทิศทางการปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งมีข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิรูประบบภาษีเพื่อใช้สำหรับการจัดสวัสดิการ ส่วนนโยบายและกฎหมายในช่วงระยะใกล้ๆ นี้ คือเรื่อง ร่าง พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ ที่ได้ผ่านรัฐสภาเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ การประกาศนโยบายการขยายการประกันสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบ ซึ่งบริบทที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชนในช่วงต่อไปตามแผนภูมิ

แนวทางสำคัญของสวัสดิการชุมชนที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบาย

จากเวทีสัมมนาที่เกี่ยวข้องสามารถประมวลภาพรวมข้อเสนอเกี่ยวกับทิศทางของสวัสดิการชุมชน ได้ดังนี้

๑. ทิศทางการปฏิรูปประเทศไทย การจัดสวัสดิการชุมชนจะเป็นตัวเชื่อมไปสู่ระบบใหญ่ บนฐานพื้นที่เป็นตัวตั้ง ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ครอบคลุมชุมชนที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางมากขึ้น เพื่อขยายสวัสดิการชุมชน ให้ครอบคลุมและสามารถประสานระบบใหญ่ได้อย่างแท้จริง การจัดกลไกการทำงานร่วมระหว่างภาคชุมชน กับภาครัฐจะเป็นฐานสำคัญในการปรับความสัมพันธ์ใหม่เป็นหุ้นส่วนในการทำงานร่วมกัน
๒. เชื่อมประสานและบูรณาการองค์การภาคีที่ดำเนินการเรื่องสวัสดิการ โดยยึดวาระเรื่องสวัสดิการชุมชนและ พื้นที่เป็นตัวตั้ง มุ่งให้เกิดการบูรณาการเชิงพื้นที่ ชุมชนจัดการตัวเองเชื่อมร้อยองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง อาทิ กองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) กองทุนสุขภาพตำบล สปสช. ตำบลสุขภาวะ/สวัสดิการแรงงานนอกระบบ สสส. ให้ เป็นการทำงานภาคีหุ้นส่วนร่วมกัน รวมทั้งการประสานสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัย ภาคธุรกิจเข้ามามี ส่วนร่วม (CSR)
๓. นำเรื่องสวัสดิการชุมชนเชื่อมโยงนโยบายที่กำลังดำเนินการ โดยเฉพาะในเรื่องกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเข้าร่วมกองทุนการออมโดยฐานองค์กรกองทุนสวัสดิการชุมชน ไม่ใช่รายคน ในการบริหารจัดการร่วม และควรมีการกระจายกองทุนออกไปโดยไม่รวมศูนย์ส่วนกลางอย่างเดียว ส่วนเรื่อง สวัสดิการแรงงานนอกระบบ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการปรับเปลี่ยนอาชีพเป็นช่วงๆ ยากที่จะจัดตามฐานกลุ่มอาชีพ ได้ ควรใช้ฐานชุมชนและพื้นที่ตำบลในการจัดสวัสดิการ ส่วนกองทุนสวัสดิการขานานัน ขวานาอยู่ในชุมชน อยู่แล้วควรจัดสวัสดิการพื้นฐานบนฐานชุมชน และส่วนที่ควรจะทำให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น เช่น การประกัน ความเสี่ยง ฯลฯ
๔. ในการขับเคลื่อนสวัสดิการสังคม ควรจะมีการสื่อความหมายเกี่ยวกับสวัสดิการลักษณะต่างๆให้เข้าใจตรงกัน ทั้งสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น รัฐสวัสดิการ สังคมสวัสดิการ ให้มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในเรื่องสวัสดิการว่า เรื่องไหนที่ชุมชนท้องถิ่นทำได้ดีกว่าและควรเป็นผู้ดำเนินการ เรื่องไหนรัฐควรจะเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อกำหนด ทิศทางเรื่องสวัสดิการ (รัฐสวัสดิการ สังคมสวัสดิการ ชุมชนสวัสดิการ)

แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

๑. พัฒนาให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเกิดการกระจายตัวทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับตำบลครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ของตำบล มีฐานข้อมูลประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถ เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการต่างๆที่มีอยู่ได้ นำไปสู่การปรับสถานะให้สวัสดิการชุมชนเป็นหลักของระบบ สวัสดิการในตำบล และสามารถเป็นฐานรองรับ/จัดความสัมพันธ์กับระบบสวัสดิการต่างๆได้อย่างเป็นตัวหลัก รวมทั้งการขยายบทบาทสวัสดิการชุมชนให้กว้างขวางขึ้น เช่น ให้ความสำคัญกับสวัสดิการคนวัยหนุ่มสาว/ คนทำงานมากขึ้น กล้าคิดริเริ่มสวัสดิการใหม่ๆ เช่น การประกันความเสี่ยง ฯลฯ
๒. การเชื่อมโยงบูรณาการทำงานในระดับพื้นที่ ทั้งในส่วนของการบูรณาการองค์การการเงิน/กองทุนชุมชนต่างๆ ให้เป็นฐานทุนสำคัญในการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมและยั่งยืน การเชื่อมโยงเครือข่ายสวัสดิการชุมชนใน การหนุนช่วยการพัฒนาคุณภาพและการบริหารจัดการ
๓. การพัฒนาการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการออมที่เพิ่มขึ้นจากการออมวันละบาท การจัดระบบข้อมูล กองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นปัจจุบันเปิดเผยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ นำข้อมูลกองทุนมาใช้ในการวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงของกองทุน การใช้ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือในการประเมินตนเอง การสร้างระบบการประกัน ความเสี่ยง
๔. การจัดการความรู้ ถอดรูปแบบตัวอย่างกระบวนการสวัสดิการชุมชนมาเป็นรูปแบบชุดความรู้ พัฒนาคณ แคนนำ/สมาชิกสวัสดิการชุมชนให้เข้าใจฐานอุดมการณ์สวัสดิการชุมชน พร้อมจะให้ข้อมูลสร้างความเข้าใจ ได้อย่างชัดเจนตรงกัน ใช้ศูนย์เรียนรู้ที่มีจุดเด่นในด้านต่างๆเป็นเครื่องมือในการขยายการเรียนรู้ในแนวราบ ระหว่างชุมชนรวมทั้งการพัฒนากลไกการบูรณาการสวัสดิการในระดับพื้นที่

๕. การเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับงานพัฒนาด้านต่างๆ ให้สามารถอธิบายได้ชัดเจนว่าสวัสดิการชุมชนนำไปสู่เรื่องเหล่านั้นได้อย่างไร เช่น การพัฒนาคนโดยการใช้สวัสดิการชุมชน หรือ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงเรื่องสวัสดิการ การใช้สวัสดิการชุมชนเป็นฐานในการจัดตั้ง/พัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชนตำบล

จากการประมวลดังกล่าวสัมพันธ์กับทิศทางสวัสดิการชุมชนที่มองทิศทางการดำเนินการขับเคลื่อน ซึ่งสามารถสังเคราะห์ บทเรียนประสบการณ์การพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชน ภายใต้โครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๕๓ การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนในช่วงที่ผ่านมา เดิมกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้จำนวน ๓,๑๐๐ ตำบล จากการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานพบว่ามีเพียงประมาณ ๒,๐๔๘ ตำบล ที่สามารถได้รับการสมทบกองทุนชี้ให้เห็นว่ากองทุนที่เหลืงยังไม่ได้มีความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” อย่างแท้จริง เพียงแค่มุ่งหวังเรื่องการสมทบกองทุนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการดำเนินงานในปีต่อไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้นย้ำเจตนารมณ์ของสวัสดิการชุมชนให้กับกองทุนและคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด ที่ไม่ได้หวังเพียงการสมทบวันละบาทแต่ต้องเน้นที่การใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้จัดการตนเอง นำไปสู่การดูแลซึ่งกันและกันของคนในชุมชน รวมถึงการสร้างแกนนำเพื่อการขับเคลื่อนทั้งในแกนนำระดับยุทธศาสตร์หรือแกนนำระดับอื่น เพื่อให้สามารถเห็นผลการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนปี ๒๕๕๔

จากการระดมความเห็น ร่วมกันกำหนดแนวทาง/วิธีการดำเนินการพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชน ได้มีข้อสรุปร่วมในการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ดังนี้

(ปรับปรุงจาก เอกสารนำเสนอ คุณสิน สือสวน ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เวทีสังเคราะห์บทเรียนสวัสดิการชุมชน ๕๓ เมื่อวันที่ ๑๓-๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓)

๑. **สร้างขบวนการและปฏิบัติการในพื้นที่** สัมมนาแกนนำจังหวัด และคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อน สวัสดิการระดับจังหวัด โดยอาจจัดในระดับภาคหรือระดับเขต เพื่อให้เครือข่ายได้แลกเปลี่ยนสาระสำคัญในความเข้าใจ เรื่องอุดมการณ์ ขบวนการ และวิเคราะห์สถานการณ์รายจังหวัดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องของกลไกการดำเนินงานในระดับต่างๆ นำไปสู่การวางแผนปฏิบัติการได้ในทุกๆ เรื่อง รวมไปถึงสามารถบูรณาการแผนงานร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้

๒. **แสดงความจริงให้ปรากฏ** นำเสนอผลการดำเนินงานและรูปธรรมการดำเนินงานระดับพื้นที่ อาทิ ศูนย์ เรียนรู้สวัสดิการชุมชน แนวทางการบริหารจัดการที่ดีของขบวนจังหวัดสวัสดิการ เพื่อเห็นผลการดำเนินงานและผลการ เปลี่ยนแปลงเชิงรูปธรรม พร้อมทั้งสร้างกระแสผ่านการสื่อสารสร้างความเข้าใจ หรือการเคลื่อนไหวนโยบายประกอบด้วย

๓. **สร้างสถานะของขบวนประชาชนในพื้นที่นโยบายสาธารณะ** แสดงจุดยืนของขบวนสวัสดิการชุมชนให้ ชัดเจน โดยสร้างการเรียนรู้แกนนำเพื่อการขับเคลื่อน รวมถึงประสานและสร้างภาคีเพื่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาเป็นข้อ เสนอและแนวทางภาคประชาชนต่อไป

๔. **แสดงศักยภาพในการบริหารจัดการโครงการ** ของทั้งขบวน ซึ่งมีระบบข้อมูลสวัสดิการชุมชนที่สามารถ แสดงได้อย่างชัดเจน มีการจัดการความรู้และยกระดับสู่สาธารณะ หรือมีระบบรายงานโครงการอย่างเป็นระบบ เปิดเผย โปร่งใส สามารถแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ก่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้านและสังคมแท้จริง

การเคลื่อนไหวขบวนแบบ ๔ ประสาน ต้องเชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง และ การปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งงานสวัสดิการเป็นส่วนหนึ่งในองคาพยพที่มีพลังการขับเคลื่อนไปสู่การสร้างความเปลี่ยนแปลง ให้กับสังคมไทยได้ เพราะสวัสดิการชุมชนเป็นวิถีของสังคมไทยที่เป็นสังคมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน งานสวัสดิการ ชุมชนเป็นเครื่องมือที่ทรงพลัง

ข้อสรุปจากเวทีประชุมปรึกษาหารือต่างสามารถประมวลเป็นแนวทางการดำเนินงานในช่วงต่อไปได้ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนปี ๒๕๕๔ -๒๕๕๕

ยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของขบวนสวัสดิการชุมชนทุกระดับให้มีบทบาทและความสามารถในการ ขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และการสร้างความร่วมมือในการสนับสนุนของภาคีที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๑. **การพัฒนาความเข้มแข็งของขบวนสวัสดิการชุมชน**

๑.๑ **ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนใหม่**

เครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนจังหวัดและ กรุงเทพมหานคร ประมวล วิเคราะห์ สภาพและสาเหตุของพื้นที่ที่ยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการกำหนด เป้าหมาย วิธีการ และแผนปฏิบัติการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้ศูนย์เรียนรู้เป็นเครื่องมือในการ ขยายผล และการจัดคณะทำงานเข้าไปสนับสนุน

๑.๒ **การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง**

มุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรสวัสดิการชุมชนตำบล/เมืองให้สามารถดำเนินการตาม แนวทาง หลักเกณฑ์การพัฒนาความเข้มแข็งของโครงการ ประกอบด้วย

- การดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชน ตามหลักการ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”
- การขยายกองทุนให้ครอบคลุมกลุ่มคน และพื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบล
- การบริหารจัดการกองทุนให้เกิดความมั่นคงโปร่งใส
- การขยายความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การเชื่อมโยงแนวคิดกิจกรรมของสวัสดิการชุมชน กับกิจกรรมพัฒนาอื่นๆ ของชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมให้มีการกำหนดตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการตำบล

- โดยเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนเป็นแกนหลักในการสนับสนุนการพัฒนาของกองทุนสวัสดิการตำบล
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนความรู้ หลักสูตร เครื่องมือ และสื่อ รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลแบบเสริมพลัง

๑.๓ การจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด

เพื่อให้เป็นกลไกในการเชื่อมโยง และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรสวัสดิการชุมชนระดับตำบล และจังหวัดให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาและขยายผลให้ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดย

- การจัดตั้งคณะทำงาน และเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด/ ภาค
- การจัดสมัชชาสวัสดิการชุมชนจังหวัด นำเสนอผลการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเพื่อช่วยสร้างการรับรู้ความเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวของชุมชน
- การจัดระบบข้อมูลสวัสดิการชุมชนจังหวัด/ ภาค ให้สามารถออกรายงานสถานะของกองทุนสวัสดิการ และการวิเคราะห์ ค้นข้อมูลต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
- การจัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด/ ภาค
- จัดระบบการติดตามประเมินผลสวัสดิการชุมชนจังหวัด/ ภาค

๑.๔ การพัฒนาความสามารถของแกนนำสวัสดิการชุมชนระดับชาติ ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสวัสดิการชุมชนระดับชาติ ให้มีความต่อเนื่องมั่นคง การมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงพัฒนานโยบาย และกฎหมาย เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ที่มีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

๒. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

๒.๑ คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด

- การจัดสรุปบทเรียนและพัฒนาระบบการทำงานของคณะกรรมการ ทั้งคน งาน และงบประมาณ
- เชื่อมโยงการทำงานของคณะกรรมการฯ กับเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด
- การสรุปวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เป็นภาพรวมภาค/ ประเทศ
- พัฒนาความสามารถของเลขานุการร่วม ให้สามารถเป็นแกนของการจัดการโครงการในระดับจังหวัด

๒.๒ คณะอนุกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน

- เชื่อมโยงการทำงานของคณะอนุกรรมการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน กับคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนในระดับชาติ
- การประสานความร่วมมือ เพิ่มการมีส่วนร่วมขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการได้มากขึ้น

๓. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชน

๓.๑ ส่งเสริมให้องค์กรสวัสดิการชุมชนตำบล / เมือง จัดทำระบบฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ที่เชื่อมโยงกับข้อมูลประชากรในตำบลและข้อมูลเชิงพื้นที่ คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด จัดทำฐานข้อมูลระดับจังหวัด และเชื่อมโยงข้อมูลกับข้อมูลสวัสดิการด้านอื่น ๆ

๓.๒ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน พัฒนาระบบข้อมูล สนับสนุนการดำเนินงานข้อมูลในระดับตำบล และจังหวัด รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ศึกษา และจัดทำระบบข้อมูลสวัสดิการชุมชน สวัสดิการสังคมภายในกระทรวง ให้เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการที่หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการ

๔. การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

๔.๑ ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรสวัสดิการชุมชนระดับตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด สรุปบทเรียน และจัดการความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน

๔.๒ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ระดับจังหวัด ภาค ให้พร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ระหว่างพื้นที่

๔.๓ ร่วมกับสถาบันการศึกษา ศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนในระดับตำบล ให้มีความมั่นคง การพัฒนาระดับสวัสดิการชุมชนให้เป็นนโยบายกฎหมายที่มีความต่อเนื่อง และมั่นคง การพัฒนาระบบการบริหารโครงการสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด และชาติ ให้เกิดความมีส่วนร่วมคล่องตัว มีประสิทธิภาพ

๕. การขยายความร่วมมือในการพัฒนาและดำเนินการสวัสดิการชุมชน

๕.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดกลไก และระบบการปรึกษาหารือ ร่วมกับสมาคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบร่วมกัน

๕.๒ หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการด้านต่างๆ จัดเวทีวิชาการ กลไกการประสานงาน เพื่อปรึกษาหารือ เกี่ยวกับการดำเนินการสวัสดิการตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการออมแห่งชาติ พ.ร.บ.ประกันสังคม มาตรา ๔๐ ร่าง พ.ร.บ.สวัสดิการชาวนา ฯลฯ เพื่อบูรณาการทั้งแนวคิด และการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะบทบาทของสวัสดิการชุมชนเน้นการจัดสวัสดิการโดยใช้ฐานพื้นที่เป็นตัวตั้ง

๖. การสื่อสารประชาสัมพันธ์

การจัดทำสื่อเผยแพร่ใน ๔ กลุ่มสาระ ได้แก่

- หลักคิด แนวทาง ภูมิธรรมความสำเร็จของสวัสดิการชุมชนในระดับต่าง ๆ
- เครื่องมือ สื่อการพัฒนา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสวัสดิการชุมชนระดับตำบล
- แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชน เชื่อมโยงกับสวัสดิการสังคม และการปฏิรูปประเทศไทย
- ความก้าวหน้าผลการดำเนินงานตามโครงการ

๗. การประเมินผลโครงการ

๐ จัดระบบการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในทุกระดับ ได้แก่

- ระดับตำบล
- ระดับจังหวัด/ ภาค
- ภาพรวมของโครงการ

๐ จัดระบบและเครื่องมือในการติดตามรายงานผลการดำเนินโครงการ สามารถรายงานได้ต่อเนื่อง

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal grey lines across its entire width, providing a guide for handwriting or typing. The background is a clean, solid white color.

สวัสดิการชุมชน ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

โทรศัพท์ ๐๒ - ๓๗๘๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒ - ๓๗๘๘๓๒๑

E-mail : codi@codi.or.th